

Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника

Економічний факультет

Кафедра обліку і оподаткування

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на здобуття першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

на тему «*Облік, аналіз та аудит розрахунків з бюджетом за податками й
платежами*»

Виконала: студентка групи ОО(ст.)-21
спеціальності 071 “Облік і оподаткування”

Палюк Вероніка

Керівник Банашквич Т.П.

(прізвище та ініціали)

Рецензент Ємець О.І.

(прізвище та ініціали)

Івано-Франківськ – 2024 р.

Економічний факультет
Кафедра обліку і оподаткування
Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти
Спеціальність 071 "Облік і оподаткування"

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

(підпис)

Баланюк І.Ф.

(прізвище, ініціали)

"29" листопада 2024 р.

ЗАВДАННЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ СТУДЕНТА

Палюк Вероніки Михайлівни

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи: "Облік, аналіз та аудит розрахунків з бюджетом за податками й платежами"

Керівник роботи: асистент кафедри обліку і оподаткування Банашкевич Тетяна Петрівна

2. Перелік питань, які потрібно розробити: економічна сутність податків та платежів, роль податків та платежів у системі управління, нормативно-правове регулювання обліку, аналізу і аудиту розрахунків з бюджетом за податками й платежами, організація обліку розрахунків з бюджетом за податками й платежами, методика обліку проведення розрахунків з бюджетом за податками й платежами, особливості проведення аудиту розрахунків з бюджетом за податками й платежами в «УПСЗН», сутність економічного аналізу розрахунків із бюджетом за податками та платежами, оцінка податкового навантаження установи, шляхи удосконалення розрахунків із бюджетом за податками та платежами в «УПСЗН».

3. Дата видачі завдання 04.12.2023 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1.	Теоретичні аспекти обліку, аудиту і аналізу розрахунків з бюджетом за податками й платежами	17.02.2024 р.	виконано <i>MS</i>
2.	Організація та методика обліку та аудиту розрахунків з бюджетом за податками й платежами в «УПСЗН»	18.03.2024 р.	виконано <i>MS</i>
3.	Економічний аналіз розрахунків з бюджетом за податками й платежами та шляхи їх удосконалення в «УПСЗН»	19.04.2024 р.	виконано <i>MS</i>

Студент

В.М. Палюк
(підпис)

Палюк В.М.
(прізвище та ініціали)

Керівник роботи

Т.П. Банашкевич
(підпис)

Банашкевич Т.П.
(прізвище та ініціали)

Прикарпатський національний університет
імені Василя Стефаника

Економічний факультет
Кафедра обліку і оподаткування

ВІДГУК

на кваліфікаційну роботу

студентки другого курсу групи ОО(ст.)-21

Палюк Вероніки Михайлівни
на тему: “ Облік, аналіз та аудит розрахунків з бюджетом за
податками й платежами ”

Актуальність теми. Податкові надходження є основним джерелом фінансування державного бюджету, що забезпечує виконання соціальних, економічних та інфраструктурних програм. Ефективний облік і контроль за розрахунками з бюджетом сприяють збільшенню надходжень і зменшенню втрат, пов'язаних з недоплатами та порушеннями податкового законодавства. Аудит розрахунків з бюджетом дозволяє виявляти недоліки в системі внутрішнього контролю, знижуючи ризики шахрайства та неефективного управління фінансовими ресурсами. Таким чином, дослідження в цій сфері є надзвичайно важливим для забезпечення прозорості, відповідності законодавчим вимогам та ефективного управління податковими зобов'язаннями як для держави, так і для окремих суб'єктів господарювання, що зумовлює актуальність даного бакалаврського дослідження.

Мета дослідження. Узагальнення теоретичних положень, а також розробка практичних заходів та рекомендацій щодо удосконалення обліку та контролю розрахунків з бюджетом за податками і платежами на УПСЗН.

Об'єкт дослідження. Процес розрахунків з бюджетом за податками і платежами в «УПСЗН».

У першому розділі досліджено теоретичні аспекти обліку, аудиту і аналізу розрахунків з бюджетом за податками й платежами.

У другому розділі досліджено організацію та методику обліку та аудиту розрахунків з бюджетом за податками й платежами в «УПСЗН».

У третьому розділі розкрито економічний аналіз розрахунків із бюджетом за податками та платежами та шляхи їх удосконалення в «УСПЗН».

Практичне значення одержаних результатів. Реалізація внесених пропозицій і рекомендацій дозволить удосконалити облік та контроль розрахунків з бюджетом за податками і платежами на УПСЗН.

Недоліки. У роботі недостатньо приділено уваги особливостям аналізу розрахунків з бюджетом за податками й платежами. Однак дане зауваження має рекомендаційний характер і не знижує наукову і практичну цінність проведеного наукового дослідження.

Загальний висновок. Кваліфікаційна робота Палюк Вероніки Михайлівни на тему: “ Облік, аналіз та аудит розрахунків з бюджетом за податками й платежами ” є завершеним, поглибленим, самостійно проведеним науковим дослідженням, за змістом і оформленням відповідає вимогам щодо оформлення таких робіт, заслуговує на високу позитивну оцінку, а її автор заслуговує присудження першого (бакалаврського) рівня вищої освіти зі спеціальності 071 “Облік і оподаткування”.

Науковий керівник:
асистент кафедри
обліку і оподаткування
Прикарпатського національного
університету імені Василя Стефаника

Т.П. Банашкевич

“24” травня 2024 р.

РЕЦЕНЗІЯ

на бакалаврську роботу
студентки 2 курсу групи ОО(ст)з-21

Палюк Вероніки Михайлівни

на тему: "Облік, аналіз та аудит розрахунків з бюджетом за податками й платежами "

Актуальність теми. Податкові надходження є основним джерелом фінансування державного бюджету, що забезпечує виконання соціальних, економічних та інфраструктурних програм. Ефективний облік і контроль за розрахунками з бюджетом сприяють збільшенню надходжень і зменшенню втрат, пов'язаних з недоплатами та порушеннями податкового законодавства. Аудит розрахунків з бюджетом дозволяє виявляти недоліки в системі внутрішнього контролю, знижуючи ризики шахрайства та неефективного управління фінансовими ресурсами. Таким чином, дослідження в цій сфері є надзвичайно важливим для забезпечення прозорості, відповідності законодавчим вимогам та ефективного управління податковими зобов'язаннями як для держави, так і для окремих суб'єктів господарювання, що зумовлює актуальність даного бакалаврського дослідження.

Самостійні розробки і пропозиції автора. Узагальнено теоретичні положення, а також розроблено практичні заходи та рекомендації щодо удосконалення обліку та контролю розрахунків з бюджетом за податками і платежами на УПСЗН.

Практичне значення роботи. Реалізація внесених пропозицій і рекомендацій дозволить удосконалити облік та контроль розрахунків з бюджетом за податками і платежами на УПСЗН.

Загальний висновок. Бакалаврська робота Палюк Вероніки Михайлівни на тему: "Облік, аналіз та аудит розрахунків з бюджетом за податками й платежами" виконана відповідно до вимог, які ставляться МОН України до такого виду наукових робіт, допускається до захисту з високою позитивною оцінкою, а її автор Палюк Вероніка Михайлівна заслуговує на присвоєння

кваліфікації бакалавра з обліку і оподаткування.

Рецензент
к.е.н. доцент кафедри теоретичної
і прикладної економіки
Прикарпатського національного
університету імені Василя Стефаника”
“24” 05 2024 р.

Ємець О.І.

ЗМІСТ	
ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ, АУДИТУ І АНАЛІЗУ РОЗРАХУНКІВ З БЮДЖЕТОМ ЗА ПОДАТКАМИ Й ПЛАТЕЖАМИ.....	5
1.1. Економічна сутність податків та платежів.....	5
1.2. Роль податків та платежів у системі управління.....	12
1.3. Нормативно-правове регулювання обліку, аналізу і аудиту розрахунків з бюджетом за податками й платежами.....	20
РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ ТА МЕТОДИКА ОБЛІКУ ТА АУДИТУ РОЗРАХУНКІВ З БЮДЖЕТОМ ЗА ПОДАТКАМИ Й ПЛАТЕЖАМИ В «УПСЗН».....	24
2.1. Організація обліку розрахунків з бюджетом за податками й платежами.....	24
2.2. Методика обліку проведення розрахунків з бюджетом за податками й платежами.....	32
2.3. Особливості проведення аудиту розрахунків з бюджетом за податками й платежами в «УПСЗН».....	37
РОЗДІЛ 3. ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ РОЗРАХУНКІВ ІЗ БЮДЖЕТОМ ЗА ПОДАТКАМИ ТА ПЛАТЕЖАМИ ТА ШЛЯХИ ЇХ УДОСКОНАЛЕННЯ В «УПСЗН».....	42
3.1. Сутність економічного аналізу розрахунків із бюджетом за податками та платежами.....	42
3.2. Оцінка податкового навантаження установи.....	47
3.3. Шляхи удосконалення розрахунків із бюджетом за податками та платежами в «УПСЗН».....	52
ВИСНОВКИ.....	67
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	70
ДОДАТКИ.....	76

ВСТУП

Податкові надходження є основним джерелом фінансування державного бюджету, що забезпечує виконання соціальних, економічних та інфраструктурних програм. Ефективний облік і контроль за розрахунками з бюджетом сприяють збільшенню надходжень і зменшенню втрат, пов'язаних з недоплатами та порушеннями податкового законодавства. Правильне та своєчасне виконання податкових зобов'язань є обов'язковою умовою для уникнення штрафних санкцій, що важливо для підтримки фінансової стабільності організацій. Аудит розрахунків з бюджетом дозволяє виявляти недоліки в системі внутрішнього контролю, знижуючи ризики шахрайства та неефективного управління фінансовими ресурсами. Таким чином, дослідження в цій сфері є надзвичайно важливим для забезпечення прозорості, відповідності законодавчим вимогам та ефективного управління податковими зобов'язаннями як для держави, так і для окремих суб'єктів господарювання.

Дослідження обліку розрахунків із бюджетом за податками та платежами знайшла висвітлення у працях таких вітчизняних науковців, як Т.В. Білобровенко, Т.А. Бурова, Т.О. Меліхова, Л.І. Новосельська, Л.М. Очеретько, Т.Ф. Плахтій, В.П. Шеремета та ін. Проте низка питань досі залишається недостатньо вивченою, що зумовило актуальність даного дослідження

Метою кваліфікаційної роботи бакалавра є узагальнення теоретичних положень, а також розробка практичних заходів та рекомендацій щодо удосконалення обліку та контролю розрахунків з бюджетом за податками і платежами на УПСЗН.

Досягнення зазначеної мети зумовило необхідність вирішення наступних завдань:

- дослідити економічну сутність податків та платежів;
- охарактеризувати роль податків та платежів у системі управління;

- проаналізувати нормативно-правове регулювання обліку, аналізу і аудиту розрахунків з бюджетом за податками й платежами;
- охарактеризувати облік розрахунків з бюджетом за податками й платежами;
- дослідити методики обліку проведення розрахунків з бюджетом за податками й платежами;
- визначити особливості проведення аудиту розрахунків з бюджетом за податками й платежами в УПСЗН;
- надати сутність економічного аналізу розрахунків із бюджетом за податками та платежами;
- оцінити податкове навантаження установи;
- запропонувати шляхи удосконалення розрахунків із бюджетом за податками та платежами в «УПСЗН».

Об'єкт дослідження – процес розрахунків з бюджетом за податками і платежами в «УПСЗН».

Предметом дослідження є облік, аналіз та аудит розрахунків з бюджетом за податками й платежами.

У процесі вирішення поставлених завдань використано такі наукові методи й прийоми аналізу: синтезу, аналізу, індукції, дедукції, графічний метод, розрахунково-конструктивний.

Інформаційною базою дипломної роботи стали законодавчі та нормативні акти, наукові праці вітчизняних і зарубіжних вчених з питань удосконалення обліку і контролю розрахунків з бюджетом за податками і платежами, дані звітності досліджуваного підприємства.

Кваліфікаційна робота бакалавра складається з вступу, трьох розділів, висновків, додатків, списку використаних джерел.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ, АУДИТУ І АНАЛІЗУ РОЗРАХУНКІВ З БЮДЖЕТОМ ЗА ПОДАТКАМИ Й ПЛАТЕЖАМИ

1.1. Економічна сутність податків та платежів

Податки пройшли довгий еволюційний шлях від хаотичних натуральних внесків до стабільного джерела державних доходів. Сучасна змішана економіка не лише підкреслює ключову роль податків у фінансовій системі, а й відкриває нові перспективи для їх розвитку в майбутньому.

Історичний розвиток податків і податкової системи було детально проаналізовано в періодизації, запропонованій І. Янжулом, а також у працях В.І. Островецького. На основі досліджень цих учених, історію податкової системи можна розділити на три основні етапи. Перший етап охоплює античний період і початок середньовіччя, коли податками вважалися данина і комерційне майно. Другий етап, який тривав з XVI по XVIII століття, характеризується тим, що податки стали регулярним і постійним джерелом доходів, стягуючи певну частку з доходів приватних господарств. На третьому етапі, який охоплює XIX і XX століття, податки перетворилися на основне та стабільне джерело державних доходів, ставши інструментом впливу в руках держави [23, с.206-221].

Значення податків і податкової системи визначається їхніми функціями. Вчені не мають єдиного підходу до класифікації управлінських функцій, але традиційна економічна теорія виділяє два основні напрями функціонування: фіскальний (від лат. *fiscus* – скарбниця) і регулятивний. Основна мета фіскальної функції полягає у наповненні державного бюджету для подальшого його перерозподілу, що робить оподаткування ключовим інструментом покриття державних витрат. Регулятивна функція податків спрямована на узгодження інтересів усіх учасників податкових відносин і виступає інструментом

державного регулювання ринкової інфраструктури України. Сучасні дослідники додають до цього переліку контрольну, розподільчу та стимулюючу функції. Враховуючи ці функції, формування податкових доходів бюджету варто розглядати з двох основних аспектів: як невід'ємну частину бюджетного процесу та як інструмент регулювання фінансово-економічних відносин.

В.М. Федосов, В.М. Опарін і Г.О. П'ятченко розглядають податки як одну із форм економічних відносин, спрямованих на розподіл і перерозподіл національного доходу відповідно до потреб фінансування державних витрат. Вони визначають податки як вихідну категорію фінансів, що є економічною основою функціонування держави та основною формою регулювання ринкових відносин [29, с. 494].

І.В. Барановська визначає податкові надходження як платежі, що є обов'язковими для юридичних і фізичних осіб і спрямовані до бюджету для фінансування центральних фондів країни. Вона розглядає оподаткування як найстарішу форму фінансових відносин між державою та членами суспільства. [31, с.854-858].

В.М. Суторміна розглядає оподаткування як засіб накопичення внутрішніх джерел доходів для держави. Головна мета податкових надходжень, за В.І. Островецьким, полягає у забезпеченні країни фінансовими ресурсами для фінансування державних витрат. Важливим засобом збору податків є складання бюджету. Фінансування здійснюється за рахунок податків, позик, допомоги розвитку та емісії грошей. На основі авторських досліджень та аналізу сучасних світових та вітчизняних тенденцій, щодо важливості податкових надходжень для державного бюджету, визначено, що ключовою є можливість наповнення бюджету. Тому в більшості сучасних економічних публікаціях поняття «податки» розуміється як обов'язкові платежі, які стягуються відповідно до законодавства та використовуються для фінансування державних завдань [29, с.160-171].

Важливо мати на увазі, що податки мають внутрішню протилежність у своїй соціально-економічній природі. З одного боку, вони служать ефективним інструментом державного регулювання економіки та надійно виконують регулюючі функції держави. Податкові відносини гармонізують інтереси всіх учасників, сприяючи збалансованому розвитку. З іншого боку, за словами А.І. Крисоватого, регулююча функція податків може бути як стимулюючою, сприяючи зростанню обсягів виробництва, так і стримуючою, коли зміна елементів оподаткування не виправдовує подальшого розвитку діяльності платника у конкретному напрямку. О.В. Мірчев узагальнює регулятивну функцію податків, називаючи їх одним з найефективніших інструментів для забезпечення розвитку економіки [20].

У сучасній міжнародній бюджетній практиці значною мірою використовується зміна податкових ставок як засіб впливу на доходи держави. Наприклад, в Португалії у 2021 році ПДВ було підвищено до 23% у зв'язку з несприятливими умовами імпорту в попередні два роки та зниженням обмінного курсу євро. Греція також вживала подібні заходи під тиском Європейського Союзу: з липня 2015 року ПДВ було збільшено приблизно до рівня, як у першому прикладі, з метою надання додаткових ресурсів для погашення боргів перед іншими країнами ЄС.

Податки, як засіб державного впливу на економіку, виявляють свою ефективність через оцінку їхнього впливу на розвиток суб'єктів господарювання. Встановленням податкового навантаження на різні види діяльності держава визначає умови економічного середовища для їхнього розвитку. Важливо забезпечити помірне податкове навантаження, щоб забезпечити стабільність економічного середовища, але водночас забезпечити стійкі податкові надходження, які дозволяють державі покривати свої витрати.

Процес формування податкових надходжень до бюджету є ключовим для перерозподілу внутрішнього валового продукту (ВВП) і ефективного

функціонування держави як інституту. Цей процес має бути належним чином організованим і детально регламентованим законодавством, зокрема бюджетним, податковим, цивільно-процесуальним, кримінальним та іншими законами.

Відповідно до чинного Податкового кодексу України, податок є обов'язковим і безумовним внеском до відповідного бюджету, який здійснюється платниками податків.

Збір, такий як мито чи внесок, є обов'язковим платежем до відповідного бюджету, який сплачується платниками збору за отримання спеціальної вигоди від вчинення на їх користь юридично значущих дій, здійснених державними органами, органами місцевого самоврядування, іншими уповноваженими органами та особами.

При аналізі податків, звернемо увагу на особливості їх нормативних складових. Для цього спираємось на дані з відкритих джерел, таких як літературні праці та законодавчі акти з питань податкового регулювання, які представлені у Додатку А.

Податки відіграють ключову роль у забезпеченні функціонування держави та виконання нею своїх завдань. Сукупність усіх застосовуваних податків і податкових платежів у державі складає податкову систему. Це включає в себе різноманітні форми та методи збору частини доходів як від юридичних, так і від фізичних осіб, які скеровуються до доходів державного бюджету [15, с.446].

Корпоративне оподаткування відіграє важливу роль у податковій політиці та системі бухгалтерського обліку кожної країни. У сучасних умовах ринкової економіки доходи бюджету визначаються результатами діяльності суб'єктів господарювання. Тому ефективна податкова система повинна сприяти стимулюванню економічної та підприємницької активності, бути зрозумілою та простою для реалізації, а також забезпечувати ефективність процесу сплати податків. Вона також має бути стійкою у довгостроковій перспективі.

Кожна країна має будувати свою податкову систему, враховуючи її унікальну соціально-економічну ситуацію. Для досягнення позитивних результатів в податковій сфері необхідно науково обґрунтувати цю систему. Це означає, що вона повинна бути системною, базуватися на чітких засадах та принципах, а також мати міцні правові основи.

Основою для створення податкової системи є рівень витрат домогосподарств. З урахуванням цього рівня визначаються види податків і їхні розміри для забезпечення покриття витрат у державі. В такому випадку, податки можна розглядати як вторинні щодо витрат домогосподарств. Основним завданням державних фінансових органів є забезпечення відповідності розміру податків і податкових платежів, що надходять до бюджету, рівню витрат державного бюджету.

Основою правового регулювання податкової системи є власність. Власність, яка може бути державною або приватною, визначає права держави на отримання доходів. У випадку державної власності всі прибутки підприємств належать державі. Держава вирішує, яка частина прибутків буде спрямована до бюджету та інших централізованих фондів, а яка - залишиться у працівників. У разі приватних або колективних підприємств держава може централізувати лише певну частину прибутків у бюджеті, що необхідна для задоволення загальнодержавних потреб.

Серед основних принципів створення податкової системи важливо враховувати такі аспекти, як формування доходів бюджету через перерозподіл ВВП, встановлення рівних обов'язків і відповідальності перед бюджетом для підприємств усіх форм власності, а також визначення оптимального співвідношення між збиранням доходу підприємствами та його подальшим розподілом на розвиток власного виробництва, соціальні програми та забезпечення працівників [9, с.111-1114].

Основними принципами податкової системи повинні бути: одноразове оподаткування одного й того ж об'єкта; забезпечення рівності між сумою сплаченого податку та вартістю товарів і послуг, одержаних від держави; визначення цільового призначення кожного податку з акцентом на покриття певних домашніх витрат; введення нових податків лише для фінансування нових державних витрат, а не для компенсації бюджетного дефіциту; забезпечення простоти та зрозумілості для платників податків умов оподаткування; збір податків у зручний для платника час та шляхом, доступним для нього; звітування перед урядом щодо використання зібраних коштів.

Ключовими оціночними критеріями податкової системи слід вважати її економічну продуктивність і соціальну спрямованість. З одного боку, податкова політика має забезпечити стабільні та достатні доходи для державного бюджету, а з іншого – сприяти розвитку суб'єктів господарювання, надаючи їм необхідні фінансові ресурси для зростання, а також збільшувати мотивацію працівників, зацікавлених у покращенні результатів своєї діяльності.

Загальна структура податкової системи в Україні виявляється досить складною, не дуже доступною та малопрозорою для осіб, які сплачують податки.

Держава та місцеві органи визначають види податків, осіб, що їх сплачують, об'єкти оподаткування, розмір податку, а також правила розрахунку та сплати.

Класифікація податків та системи податкових платежів ґрунтується на таких основних ознаках: спосіб оподаткування; економічний зміст об'єкта оподаткування; рівень державних структур, що встановлюють податки; напрямок використання зібраних коштів [23, с.206-221].

Податки поділяються на прямі та непрямі в залежності від способу їх стягнення. Прямі податки збираються безпосередньо з доходів або майна платників і сплачуються ними з власних грошових ресурсів. Це можуть бути податки на доходи, транспортні засоби, землю, або податки на доходи фізичних

осіб. Сума цих податків залежить від вартості об'єкта оподаткування: чим вища цінність, тим більша сума податку.

Непрямі податки, навпаки, стягуються через ціни товарів і послуг, що сплачуються покупцями. При цьому, покупці сплачують ці податки разом з ціною товарів або послуг, а продавці потім перераховують їх державі. Такі податки включають ПДВ, акцизи та митні збори, і їх розмір залежить від обсягу та вартості придбаних товарів чи послуг.

Залежно від економічного змісту об'єкта оподаткування розрізняють прибутковий податок, податок на споживання та податок на майно.

Податки на прибуток стягуються за фіксованими ставками з доходів фізичних і юридичних осіб.

Акцизний податок стягується з покупців у цінах на придбані товари та послуги. Ці податки включають ПДВ, акцизи та митні збори.

Податком на майно оподатковується певне майно, що належить юридичним і фізичним особам, наприклад транспортні засоби та інші самохідні машини і механізми.

Залежно від органу, який встановлює податки, тобто, залежно від рівня реалізації податкові платежі поділяються на загальнодержавні та місцеві. Крім того, розмір оподаткування визначається рішенням сільської, селищної, міської ради залежно від місця розташування (районування), але не повинен перевищувати мінімальних або максимальних розмірів, встановлених Податковим кодексом [16, с.494].

Залежно від напряму використання податки поділяються на загальні та цільові (спеціальні).

Загальними є податки, які не мають цільового призначення і використовуються державою для загальнодержавних заходів (утримання органів управління, оборона країни тощо). До них відносяться податок на прибуток, ПДВ, акцизний податок тощо.

Для фінансування спеціальних заходів запроваджуються цільові (спеціальні) податки. Так, податок на майно спрямовується на фінансування витрат, пов'язаних з раціональним використанням та охороною землі, підвищенням її родючості, запровадженням державного земельного кадастру, землеустроєм тощо.

Джерелами сплати податків і податкових платежів є доходи осіб, з яких здійснюється виплата відповідних сум податків і внесків. Ці джерела можуть бути пов'язані безпосередньо з об'єктом оподаткування (наприклад, якщо оподатковується прибуток, то джерело і об'єкт збігаються), або можуть бути не пов'язані з ним (наприклад, податок на транспортні засоби розраховується за об'єм циліндра двигуна автомобіля, а сплачується з іншого джерела). Формування цих джерел пов'язане з виробництвом і розподілом національного доходу. Під час розподілу національного доходу формується фонд оплати праці працівників і чистий прибуток компаній, які є джерелами податкових платежів. Таким чином, існує чотири основних джерела доходів: рента, відсотки, заробітна плата та доходи від підприємницької діяльності.

1.2. Роль податків та платежів у системі управління

Сучасні виклики та загрози змушують по-новому поглянути на роль держави та її фінансових інструментів у забезпеченні національної безпеки, формуванні ефективного місцевого самоврядування, вирівнюванні соціально-економічного розвитку регіонів та вирішенні проблем, пов'язаних із дотриманням принципу соціальної справедливості.

У зв'язку з глобалізацією та взаємопов'язаністю сучасних економік і фінансових систем подібні не лише проблеми розвитку державних фінансів у різних країнах, а й шляхи їх вирішення, що зумовлює необхідність вивчення та

аналізу останніх на предмет доцільності та шляхів їх вирішення, використовувати найкращі практики, ефективні в окремих країнах.

Особливістю економічного і соціального розвитку України на сучасному етапі є високий вплив глобальної нестабільності на внутрішньоекономічні процеси. Державні фінанси є центральною частиною системи національної економіки, є важливим ресурсом і містять систему важелів та інструментів управління економічним розвитком.

Раціональне використання ресурсів фінансової системи є об'єктивною умовою забезпечення стратегічних цілей держави щодо економічного зростання. Важливо, щоб використання наявного ресурсного потенціалу було системним, базувалося на відповідному організаційно-управлінському механізмі та враховувало конкретні завдання та можливості поточного періоду.

Предметом фінансової науки і практики є управління фінансами держави і господарських товариств. Податки є найважливішим елементом державних фінансів. Близько 90% усіх бюджетних надходжень (державних і місцевих) становлять податки. Крім того, фінансова теорія і практика розвивалася протягом тривалого періоду часу, аж до початку 20 століття, насамперед як податкова наука. Тому є всі підстави розглядати фінансову науку як теоретичну основу податкового менеджменту.

Очевидно, що від того, наскільки ефективно організовано адміністрування податкової системи, залежить не лише обсяг податкових надходжень до бюджету, а й структура державних фінансів у цілому.

Система управління державними фінансами, як і будь-яка інша система, складається з ряду взаємопов'язаних елементів, кожен з яких має певні властивості та ознаки.

За визначенням В. І. Горбатюка, управління державними фінансами – це сукупність дій і впливів із застосування економічних, політичних, правових, організаційних і мотиваційних механізмів держави, що виникають у процесі

формування та використання централізованих і децентралізованих фондів грошових коштів цільового призначення, на фінансове забезпечення державою покладених на нього функцій, завдань і цілей [9, с. 111-114].

Систему управління державними фінансами можна розглядати у двох аспектах: по-перше, як систему органів управління; по-друге, як сукупність норм і правил, що регламентують дії у сфері державних фінансів, насамперед у сфері оподаткування. Слід мати на увазі, що предметами управління державними фінансами є бюджетні показники, результативні показники руху фінансових ресурсів державних позабюджетних фондів та показники фінансово-господарської діяльності суб'єктів господарювання державного сектора економіки.

Для адекватного розуміння сутності зв'язку у сфері державних фінансів слід розрізняти податкову політику як політику, що формує основну частину доходів бюджету, і бюджетну політику як політику видатків, що тісно взаємодіє з пріоритетами галузі. Бюджетні відносини і спрямована на ефективне використання бюджетних ресурсів для забезпечення функцій держави та місцевого самоврядування. Це різні сфери фінансових взаємовідносин зі своїми цілями та механізмами реалізації. Якщо податкова політика впливає на компанії та громадян через механізм позбавлення доходів, то бюджетна політика впливає через механізм надання додаткового доходу, раніше вилученого з тієї ж чи іншої компанії. Якщо однією з важливих функцій фіскальної політики є стимулювання розвитку, то політика витрат значною мірою спрямована на виправлення ринкових диспропорцій. Тобто, коли відповідні податки стимулюють пропозицію, відповідні витрати стимулюють попит. Коли податки відповідно високі, вони пригнічують пропозицію, а коли витрати неефективні, вони породжують марнотратство та безгосподарність, а у випадку соціальної політики надмірні трансферти населенню призводять до втрати стимулів працювати [13, с.448-453].

Таким чином, завдяки використанню фінансових важелів держава може істотно впливати на основні показники економічного розвитку.

У загальному вигляді управлінський вплив суб'єктів на об'єкти управління зводиться до дій щодо:

- грошовий обіг як рух суспільних коштів у грошовій формі в процесі розширеного відтворення;

- кругообіг капіталу, що включає його авансування, використання у виробництві, реалізацію вироблених товарів і повернення капіталу в первісну форму;

- фінансові ресурси та їх джерела у вигляді грошових коштів, призначені для забезпечення безперервного функціонування та розвитку виробництва, соціальної та культурної сфер;

- фінансові відносини, що виникають між підприємствами та державними установами та іншими структурами.

Слід зазначити, що сучасний стан управління державними фінансами в Україні має системний характер і становить так звану систему управління державними фінансами.

Основні завдання, які вирішуються при розробці стратегічного плану податкових надходжень, стосуються підвищення його адаптивності до умов, що постійно змінюються, і, зрештою, досягнення динамічної збалансованості національної економіки в цілому. Стратегічне планування – це складова податкового адміністрування, яка базується на науково обґрунтованій методологічній основі стратегічного управління, процес моделювання майбутньої діяльності у сфері податкового адміністрування на кілька наступних років. Це має здійснюватися регулярно, оскільки збір податків є регулярним за своєю природою. Крім того, планування є основним завданням податкового менеджменту, яке об'єднує всі функції управління у сфері адміністрування податків [43].

Податковий менеджмент є частиною загальної системи ринкового корпоративного менеджменту, тобто частиною загального корпоративного управління. Податковий менеджмент базується на загальних принципах і основних положеннях економічного менеджменту, системного підходу та аналізу. Управління в теорії менеджменту, з одного боку, означає реалізацію основних функцій управління (планування, регулювання, аналізу та контролю), з іншого боку, трактується як особливий вид діяльності, спрямований на управління людьми (управління).

Податковий менеджмент — це процес управління податковою системою з метою реалізації податкової політики держави. Податкове адміністрування є видом управлінської діяльності держави, за допомогою якої вона впливає на процес оподаткування, а його складові є елементами механізму реалізації податкової політики.

Застосування податкового менеджменту як особливої форми ринкового контролю податкових відносин можливе лише в умовах існування ринкового середовища.

Щодо питань податкового менеджменту ринкове середовище пропонує:

- формування цілей розвитку в залежності від економічної, споживчої та ринкової ситуації;
- орієнтацію на споживчий попит і потреби ринку;
- економічну та фінансову незалежність та відповідальність за прийняття рішень;
- ефективність діяльності з адміністрування податків (забезпечення максимального результату при мінімальних податкових витратах) [27, с.261-268].

Податковий менеджмент - це сукупність дій суб'єкта, спрямованих на досягнення очікуваного результату. Схематично процес зображено на рис. 1.1.

Проте протягом останніх років під впливом об'єктивних економічних наслідків фінансово-економічної кризи та політичних суперечок в державі стан

державних фінансів України неухильно погіршується, а ефективність податкових механізмів знижується.

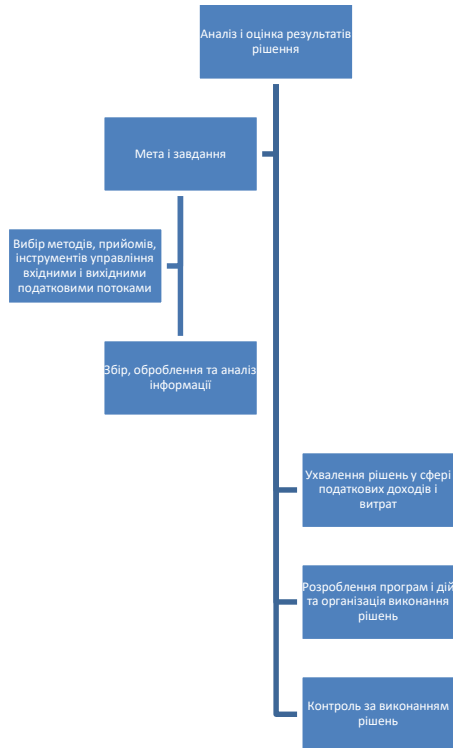

Рис. 1.1. Податковий менеджмент як процес ухвалення управлінського рішення [43]

Ефективність податкового менеджменту визначається насамперед досягненням цілей управління. Враховуючи викладене, можна схематично побудувати взаємозв'язки елементів податкового менеджменту як системи управління податковими потоками (податковими надходженнями та витратами), які наведено на рис. 1. 2.

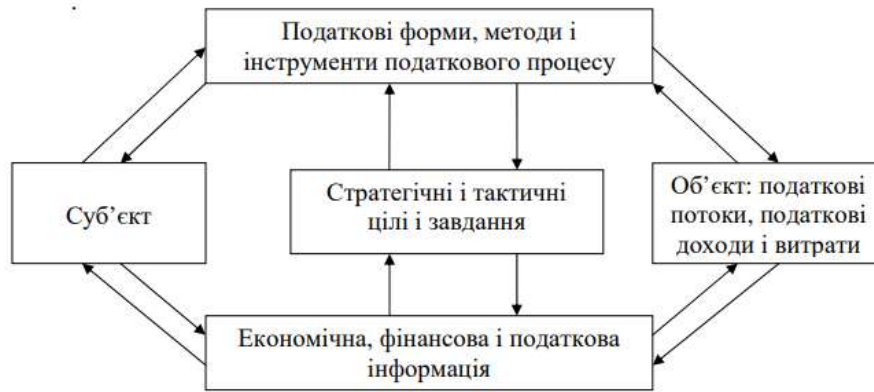

Рис. 1.2. Взаємозв'язки елементів податкового менеджменту як системи управління [43]

Навіть при застосуванні фіскальних механізмів в управлінні державними фінансами необхідно враховувати податкові ризики, які є об'єктивним явищем процесів оподаткування.

Ризик виникає внаслідок об'єктивно існуючої невизначеності, конфліктів, дефіциту інформації на момент оцінки, управлінських рішень, неоднозначності прогнозів, змін як у середовищі, так і в самій системі, еволюційних трансформаційних процесів, браку часу для наукового обґрунтування цінностей., економічних і фінансових показників та підтримки при прийнятті рішень.

Об'єктивність ризику у фінансово-економічній сфері, особливо в бюджетній, зумовлена тим, що існують конфлікти, невизначеність, відсутність вичерпної інформації під час оцінки зниження ризику та прийняття управлінських рішень через об'єктивні категорії.

Суб'єктивність ризику визначається тим, що реальні люди з їх досвідом, психологією, інтересами, смаками, схильностями або несприйняттям ризику, їх поведінкою.

Своєчасне виявлення податкових ризиків та забезпечення ефективного управління ними з метою їх мінімізації є одним із важливих завдань модернізації системи управління державними фінансами України. Від його рішення залежить

виконання обсягу податкових надходжень, передбачених законом про державний бюджет, і фінансове забезпечення виконання державою покладених на неї завдань. Все це потребує дослідження причин і факторів виникнення податкових ризиків як передумови визначення оптимальних параметрів податкової системи, що мінімізують ризик втрат бюджету [9, с.111-114].

Ефективність управління державною фінансовою системою значною мірою залежить від того, наскільки законно розподілені повноваження та відповідальність щодо прийняття та реалізації рішень між окремими елементами системи управління податковими потоками. Податковий менеджмент має бути інтегрований в економічну та функціональну систему, оскільки будь-яке рішення, пов'язане зі сплатою податків, впливає на загальний фінансовий стан платника, досягнення чистого прибутку та ефективність його фінансової діяльності.

Недоліки в управлінні податковою адміністрацією призводять до зменшення їх надходжень до бюджету, підвищується ймовірність податкових злочинів, порушується баланс бюджетних відносин між регіонами та центром, нагнітається соціальна напруга в суспільстві. Концептуальні неправильні оцінки під час ухвалення податкового законодавства лише посилюють ці недоліки [11, с.76-81].

Складнощі системи державного управління полягають у тому, що ця сфера діяльності принципово консервативна. Управління здійснюється державними органами, які часто базують свою роботу на застарілих авторитарних методах, які не враховують нові тенденції та перешкоджають створенню прогресивних управлінських структур, які сприяли б підвищенню ефективності економічної ринкової дійсності.

1.3. Нормативно-правове регулювання обліку, аналізу і аудиту розрахунків з бюджетом за податками й платежами

Нормативно-правове регулювання обліку, аналізу і аудиту розрахунків з бюджетом за податками й платежами для комунальних підприємств та бюджетних організацій в Україні базується на декількох ключових законодавчих актах та нормативних документах. Основними джерелами правового регулювання є Конституція України, Податковий кодекс України, Бюджетний кодекс України та інші закони й нормативні акти.

Конституція України [25] є основним законом України, який встановлює загальні принципи оподаткування та зобов'язує всі юридичні та фізичні особи дотримуватися податкового законодавства.

Податковий кодекс України [37] – основний нормативний документ, що регулює порядок нарахування та сплати податків і зборів в Україні. Він визначає:

- види податків і зборів, які сплачують комунальні підприємства та бюджетні організації;
- порядок обчислення податкових зобов'язань;
- терміни подання податкової звітності та сплати податків;
- права та обов'язки платників податків і податкових органів.

Бюджетний кодекс України [8] регулює фінансові відносини між бюджетами різних рівнів, встановлює правила складання, виконання та звітності бюджетів. Визначає порядок фінансування комунальних підприємств та бюджетних організацій, а також регулює питання субвенцій і дотацій.

Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [36] визначає загальні принципи ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності, включаючи облік податків і зборів. Цей закон зобов'язує всі підприємства та організації вести облік згідно з національними стандартами бухгалтерського обліку.

Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку (НП(С)БО) розроблені на основі міжнародних стандартів, НП(С)БО регулюють порядок ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності [13]. Зокрема, НП(С)БО визначають порядок обліку податків на прибуток, податку на додану вартість, єдиного соціального внеску та інших обов'язкових платежів.

Інструкція з бухгалтерського обліку затверджена Міністерством фінансів України, ця інструкція містить детальні вказівки щодо ведення бухгалтерського обліку в бюджетних установах. Вона визначає рахунки обліку, кореспонденцію рахунків, а також порядок обліку розрахунків з бюджетом за податками й платежами.

Закон України «Про збір та облік єдиного соціального внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» [10] визначає порядок обчислення, сплати та обліку єдиного соціального внеску.

Накази та роз'яснення Міністерства фінансів України, Державної фіскальної служби України (ДФС), Державної податкової служби України (ДПС) уточнюють та роз'яснюють окремі положення законів та нормативних актів, встановлюють форми податкової звітності та інші обов'язкові для виконання вимоги [3].

Комунальні підприємства та бюджетні організації можуть мати власні внутрішні положення щодо обліку та контролю розрахунків з бюджетом, що розробляються на основі чинного законодавства.

Всі перелічені нормативні акти забезпечують комплексне регулювання обліку, аналізу та аудиту розрахунків з бюджетом за податками й платежами, що дозволяє комунальним підприємствам та бюджетним організаціям здійснювати свою діяльність відповідно до законодавчих вимог.

Регулювання обліку, аналізу і аудиту розрахунків з бюджетом за податками й платежами для комунальних підприємств та бюджетних організацій в Україні стикається з низкою проблем, серед них:

- складність та заплутаність законодавства;
- технічні проблеми;
- кадрові проблеми;
- організаційні проблеми;
- проблеми нормативно-правового регулювання;
- проблеми зовнішнього середовища.

Часті зміни в законодавстві ускладнюють підтримку актуальності знань бухгалтерів та аудиторів. [7]. Комунальні підприємства та бюджетні організації повинні постійно адаптуватися до нових вимог. Деякі положення законодавства можуть бути неоднозначними або суперечливими, що призводить до труднощів у їх інтерпретації та застосуванні на практиці.

Недосконалість облікових систем [7]. Багато комунальних підприємств використовують застарілі або недосконалі облікові системи, які не забезпечують автоматизацію облікових процесів і можуть призводити до помилок в обліку. Відсутність інтегрованих інформаційних систем ускладнює процес збору та аналізу даних, що може призводити до помилок і затримок у складанні звітності.

Недостатня кваліфікація бухгалтерів та аудиторів може призводити до помилок в обліку та складанні звітності [45]. Відсутність постійного підвищення кваліфікації створює ризики для точності обліку. Бюджетні обмеження можуть призводити до низької мотивації працівників та браку ресурсів для професійного розвитку, що впливає на якість виконання облікових і аудиторських функцій.

Відсутність ефективних систем внутрішнього контролю може призводити до помилок і зловживань в обліку податкових зобов'язань [11]. Відсутність ефективної координації між різними підрозділами комунальних підприємств ускладнює процес обліку та складання звітності, що може призводити до помилок і затримок.

Існуючі регламенти і стандарти можуть бути недостатньо деталізованими, що ускладнює їх практичне застосування в конкретних ситуаціях. Недостатність

офіційних роз'яснень і рекомендацій від державних органів з питань застосування податкового законодавства призводить до різного трактування і помилок у звітності.

Політична нестабільність може призводити до непередбачуваних змін у законодавстві та створювати додаткові ризики для обліку та аудиту. Економічні труднощі, такі як інфляція та економічний спад, можуть впливати на фінансову стабільність комунальних підприємств і ускладнювати виконання податкових зобов'язань.

Вирішення цих проблем потребує комплексного підходу, що включає удосконалення законодавчої бази, автоматизацію облікових процесів, підвищення кваліфікації персоналу, розробку ефективних систем внутрішнього контролю та забезпечення стабільного політико-економічного середовища. Це дозволить підвищити точність і надійність обліку, аналізу та аудиту розрахунків з бюджетом за податками й платежами, що є критично важливим для ефективного функціонування комунальних підприємств та бюджетних організацій.

РОЗДІЛ 2

ОРГАНІЗАЦІЯ ТА МЕТОДИКА ОБЛІКУ ТА АУДИТУ РОЗРАХУНКІВ З БЮДЖЕТОМ ЗА ПОДАТКАМИ Й ПЛАТЕЖАМИ В «УПСЗН»

2.1. Організація обліку розрахунків з бюджетом за податками й платежами

Згідно з Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16 липня 1999 року № 996-XIV, встановлено положення (стандарти) бухгалтерського обліку. Ці стандарти спрямовані на узгодженість бухгалтерського обліку для забезпечення єдиної системи принципів, методів і процедур відображення поточних операцій у бухгалтерському обліку та складання фінансової звітності. На основі цих стандартів формується облікова політика статуту комунального закладу УПСЗН. Ця політика має на меті забезпечення доходів та задоволення матеріальних та інших соціальних потреб працівників установи.

Це здійснюється шляхом видання Положення інституту «Про основи бухгалтерського обліку», яке передбачає здійснення організаційних заходів щодо порядку ведення бухгалтерського обліку, складання та подання звітності.

З метою забезпечення ведення бухгалтерського обліку в УПСЗН та відповідно до частини 4 статті 8 Закону про бухоблік визначено таку форму організації бухгалтерського обліку:

Бухгалтерський облік веде бухгалтерія УПСЗН, яку очолює головний бухгалтер.

Права та обов'язки головного бухгалтера та всіх бухгалтерів визначаються Законом про бухгалтерський облік та затвердженими робочими інструкціями:

Відповідно до пункту 7 статті 8 Закону про бухоблік головний бухгалтер УПСЗН:

а) забезпечує дотримання в установі встановлених єдиних методичних засад бухгалтерського обліку, складання та своєчасне подання фінансової звітності;

б) організовує контроль за бухгалтерським відображенням усіх господарських операцій, що здійснюються в інституті;

в) бере участь у складанні документів щодо нестач і відшкодування збитків, що виникли внаслідок нестач, розкрадань і псування матеріальних цінностей об'єкта;

Накази головного бухгалтера, пов'язані з оформленням і впровадженням бухгалтерського обліку в установі, є обов'язковими для виконання всіма структурними підрозділами та всіма працівниками установи. Усі накази головного бухгалтера, що стосуються інших структурних підрозділів установи (крім бухгалтерії), мають бути оформлені письмово.

Головному бухгалтеру наказом надається право другого підпису, який він ставить на первинних облікових документах, регістрах бухгалтерського обліку та відповідній звітності.

Обов'язки інших працівників бухгалтерії регламентуються робочими інструкціями, які затверджуються керівництвом інституту.

Затверджено перелік посадових осіб, яким надаватиметься дозвіл на здійснення господарської діяльності.

Особи, які займають посади та несуть повну відповідальність за відповідність діяльності, що здійснюється, актам законодавства та статуту закладу відповідно до робочих інструкцій та чинних законодавчих актів України.

Затверджено перелік посадових осіб, які складатимуть звіт за його призначенням відповідно до вимог Закону про бухоблік, національних стандартів (положень) бухгалтерського обліку, податкової звітності та обліку розрахунків.

Відповідальність за прийняття документів на тимчасове зберігання до архіву установи, зберігання документів в архіві та відправлення відповідних документів до державного архіву покладається на головного бухгалтера.

З метою забезпечення достовірності даних бухгалтерського обліку та звітності планується проведення інвентаризації майна та фінансових зобов'язань у закладі УПСЗН відповідно до статті 10 Закону про бухоблік та інших нормативних документів.

Проводиться інвентаризація активів і зобов'язань, під час якої перевіряється і оцінюється їх наявність, документальне підтвердження і стан, визначається ефективність застосування окремих принципів, методів і процедур бухгалтерського обліку, вносяться пропозиції щодо зміни окремих параметрів облікової політики. наступний звітний період (рік). Обов'язково перед складанням річної фінансової звітності інституту, орієнтовно з 1 жовтня до 30 листопада. Відповідальні особи визначають кінцевий термін і порядок виконання через керівництво закладу окремим письмовим наказом (розпорядженням) керівництва закладу.

В усіх інших випадках об'єкти та періодичність проведення інвентаризації визначаються начальником об'єкта УПСЗН на підставі чинного законодавства у разі потреби. Терміни та проведення інвентаризації об'єкта визначаються окремим письмовим наказом (розпорядженням) керівника установи.

Для проведення інвентаризаційної роботи (планової та позапланової інвентаризації матеріальних цінностей і зобов'язань, зносу основних засобів, амортизації, інших матеріальних цінностей тощо) діє постійно діюча інвентаризаційна комісія у складі: начальника цеху – голови комісії до. затверджуються, бухгалтер, економіст, члени комісії.

Права, обов'язки та завдання членів постійно діючої інвентаризаційної комісії визначаються Інструкцією з інвентаризації основних засобів, нематеріальних активів, товарних цінностей, грошових коштів, а також

документів і розрахунків, затвердженою наказом Міністерства України від 11.08.94. № 69.

На постійно діючу інвентаризаційну комісію, крім завдань, встановлених Інструкцією 69, покладено: визначення ефективності принципів, методів і процедур облікової політики, що застосовуються в установі УПСЗН; при проведенні робіт з оцінки активів і пасивів; про розроблення та затвердження запропонованих змін на наступний звітний рік, здійснення внутрішнього контролю в інституті.

Для проведення інвентаризації казначейства установи створити комісію у складі: головного бухгалтера – голови комісії; економіст - член комісії; бухгалтер - член комісії.

Інвентаризація каси підприємства проводиться не рідше одного разу на місяць.

В УПСЗН міста Болехів загальну відповідальність за ведення податкового обліку несе головний бухгалтер. За кожним працівником бухгалтерії закріплюються конкретні облікові ланки:

а) Бухгалтер несе відповідальність за виписку податкових накладних і ведення обліку продажів і закупівель;

б) Ведення обліку доходів і витрат покладається на головного бухгалтера. Облік доходів і витрат ведеться за окремими розрахунками у форматі поточного звіту про прибутки та збитки установи.

Строк подання внутрішньої звітності – до 15 числа місяця, що настає за закінченням звітного періоду.

Відповідальність за відповідність поданої звітності фактичним даним бухгалтерського обліку та нормативним документам України несе головний бухгалтер.

З 21 червня 2015 року впроваджено такі форми, методи, норми та процедури, пов'язані з обліковою політикою закладу.

1. Застосувати в установі комп'ютерну бухгалтерську програму 1С-Установа. 1С - зарплата. Відповідальність за відповідність реєстрів бухгалтерського обліку, а також послідовності та способу реєстрації та узагальнення інформації, що надається цією комп'ютерною програмою, вимогам законодавства несе головний бухгалтер установи.

2. Затвердження переліку первинних документів, які використовуються закладом у практичній діяльності та офіційно затверджуються відповідними державними органами.

3. Затвердження форм первинних облікових документів (зведених первинних документів), які використовуються закладом у практичній діяльності, але не затвержені відповідними державними органами, у тому числі форм первинних документів та форм зведених облікових документів, а також бухгалтерського обліку.

4. Затвердження робочого плану рахунків бухгалтерського обліку з використанням рахунків першого, другого та третього порядку, складеного на підставі плану рахунків бухгалтерського обліку, капіталу, зобов'язань і господарської діяльності установ і організацій.

5. Для узагальнення інформації про витрати установи використовуйте рахунки видатків 9 класу за елементами.

6. Затвердження системи і форм внутрішньогосподарського обліку, звітності та контролю господарських операцій.

7. Для підтвердження достовірності фінансової звітності щорічні перевірки фінансової звітності незалежною бухгалтерською фірмою.

8. Організувати аналітичний облік руху товаро-матеріальних цінностей за підрозділами:

а) в бухгалтерському обліку - у кількісному та загальному вимірі:

б) на складах – за кількістю;

9. Використовувати наступний спосіб розрахунків в УПСЗН:

9.1. До складу основних засобів відносяться основні засоби, очікуваний строк корисного використання (використання) яких більше одного року (або операційного циклу, якщо він довший за рік) і первісна вартість яких перевищує 2500 грн.

9.2. Фактичні витрати на ремонт основних засобів слід включати до собівартості продукції;

9.3. Амортизація основних засобів повинна нараховуватися прямолінійним методом;

9.4. Переоцінку основних засобів необхідно проводити, якщо їх залишкова вартість суттєво (більш ніж на 10 відсотків) відрізняється від справедливої вартості на дату балансу;

9.5. Обліковою одиницею обліку основних засобів є облік об'єкта основних засобів;

9.6. Вважати основні засоби зі строком корисного використання (використання) більше одного року вартістю до 1000 грн. малоцінні довгострокові матеріальні активи (МНМА);

9.7. Амортизація за МНМА нараховується в перший місяць використання об'єкта у розмірі 100 відсотків його вартості, що амортизується;

9.8. Матеріальні цінності, які не використовуються більше одного року, слід вважати малоцінними та швидкозношуваними предметами (МШП);

9.9. Амортизація за МШП нараховується в розмірі 100 (сто) відсотків балансової вартості цих об'єктів при передачі зі складу в експлуатацію. Проводити обов'язковий кількісний облік цих предметів щодо матеріально відповідальних осіб до моменту їх повної ліквідації (зняття з балансу);

9.10. Визнання та первісну оцінку запасів (матеріалів, сировини, палива, комплектуючих виробів, товарів) слід проводити залежно від способу надходження запасів до установи: придбані за плату, виготовлені власними

силами, внесені до статутного капіталу, отримані безоплатно шляхом обміну на подібні та неподібні акції, придбані згідно з ПСБО 9 «Акції»;

9.11. Обліковою одиницею обліку запасів є врахування найменування запасів;

9.12. Застосовувати систему періодичної інвентаризації;

9.13. Оцінка поточних робіт повинна базуватися на нормативних витратах.

9.14. Оцінка запасів при відпуску у виробництво або іншому вибутті здійснюється за методом середньозваженої собівартості на день вибуття.

9.15 При складанні балансу провести оцінку запасів і відобразити їх в обліку і звітності за меншою з двох оцінок: первісною вартістю або чистою вартістю реалізації;

9.16 Транспортні витрати та витрати на постачання, включені до витрат на придбання запасів, придбаних за винагороду, включаються безпосередньо до витрат на придбання запасів;

9.17. Облік інших витрат, що входять до вартості акцій, придбаних за плату, слід щомісяця додавати до вартості придбаних акцій.

9.18. Товарно-матеріальні запаси слід оцінювати за цінами продажу;

9.19. Суми доходу відображати в бухгалтерському обліку згідно з Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 15 «Дохід», затвердженим наказом Міністерства фінансів України від 29.11.99. № 290;

9.20. Оцінка ступеня завершеності операцій з надання послуг повинна проводитися шляхом вивчення виконаної роботи, при цьому доходи повинні враховуватися в звітному періоді, наступному після оформлення акта надання послуг;

9.21. Витрати відображати в бухгалтерському обліку згідно з Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 16 «Витрати», затвердженим наказом Міністерства фінансів України від 31.12.99. № 318;

9.22. Затвердити перелік та склад статей калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг);

9.23. Попередньо сплачена орендна плата, оплачені рекламні послуги, суми передплати журналу та всі інші витрати, пов'язані з наступним звітним періодом, повинні бути віднесені до витрат майбутніх періодів.

При класифікації поточних зобов'язань, оборотних активів, дебіторської заборгованості, МШП, МНМА та інших статей балансу керуватися встановленою технологією виробництва та затвердженою технологічною документацією з тривалістю операційного циклу 11 місяців.

В УПСЗН міста Болехів використовуються форми та системи оплати праці згідно з умовами, передбаченими колективним договором.

Дні виплати готівки з каси закладу заробітної плати затверджуються до 7 числа кожного місяця, а аванс за поточний місяць видається не пізніше 22 числа кожного місяця.

В УПСЗН міста Болехів приписано застосовувати граничні норми добових на відрядження, граничні розміри виплати готівки, терміни звітності щодо видачі коштів тощо згідно з чинними нормативними актами.

В бухгалтерському обліку УПСЗН для розрахунку податків і платежів з бюджетом використовується рахунок 63 «Розрахунки за податками і зборами», призначений

для обліку та узагальнення інформації про розрахунки за податками та зборами (обов'язковими платежами).

За кредитом рахунка 63 відображаються нараховані платежі до бюджету зі сплати податків і зборів тощо, нараховані зобов'язання з ЄСВ, а також кошти, одержані від органів страхування, за дебетом — їх сплата, погашення заборгованості, списання тощо.

Рахунок 63 має субрахунок 6311 «Розрахунки з бюджетом за податками й зборами», де ведеться облік розрахунків суб'єкта держсектора з бюджетом за податками і зборами, які нараховуються та сплачуються згідно до законодавства.

До цього субрахунка доцільно використати такі аналітичні рахунки:

6311.1 «Податкові зобов'язання з ПДВ непідтверджені». Сума ПДВ, яка входить до вартості відвантажених товарів/послуг і відображена в складі доходу, слід відображати за кредитом цього субрахунка у кореспонденції з дебетом відповідних рахунків обліку доходів (7-й клас);

6311.2 «Податкові зобов'язання з ПДВ підтверджені». Тут відображається сума ПДВ, яка входить до вартості відвантажених товарів/послуг та відображена в складі прибутку та на яку зареєстровано податкову накладну в Єдиному реєстрі податкових накладних (далі — ПН, ЄРПН);

6311.3 «Податковий кредит з ПДВ непідтверджений». Сума ПДВ, яка увійшла до вартості отриманих товарів/послуг, відтворюється за дебетом цього субрахунка, на якому обліковують податковий кредит, у кореспонденції з кредитом відповідних рахунків обліку зобов'язань за розрахунками з постачальниками та підрядниками (6211, 2113);

6311.4 «Податковий кредит з ПДВ підтверджений». Тут відтворюється сума ПДВ, яка включена до вартості отриманих товарів/послуг і на яку зареєстрована ПН в ЄРПН.

2.2. Методика обліку проведення розрахунків з бюджетом за податками й платежами

Методологія обліку ПДВ в муніципальній податковій службі міста Болехів має свої особливості, які відрізняють її від господарюючого суб'єкта. Варто зазначити, що основна причина цих функцій полягає в тому, що на сьогоднішній

день не затверджено інший порядок ведення податкового обліку суб'єктами бюджетної сфери. В результаті кожна бюджетна установа, яка є платником ПДВ, включається до розпорядчого документа з облікової політики:

- прописати основні операції з ПДВ та нюанси їх відображення згідно з нормами НП(С)БОДС, інших нормативноправових актів з бухгалтерському обліку в держсекторі;
- визначити субрахунки та відкрити до них аналітичні рахунки для відображення інформації про розрахунки з ПДВ.

Нажаль, основні положення методики обліку ПДВ від 29.12.15№1219 (стандартна кореспонденція № 1219) чітко не прописані в стандартній кореспонденції бухгалтерських субрахунків для відображення операцій з активами, капіталомі зобов'язаннями розпорядників бюджетних коштів і державних цільових фондів. Тому при складанні робочого плану інституційної та аналітичної звітності необхідно взяти до уваги всі умови визнання та відображення податкових пільг і податкових зобов'язань в бухгалтерському обліку.

Формулювання мети і завдань вивчення полягає у дослідженні та напрацювання рекомендацій з удосконалення організації та методики обліку господарських операцій щодо розрахунків за податком на додану вартість. Головною метою даної статті є напрацювання рекомендацій з метою систематизації головних аспектів обліку ПДВ суб'єктами державного сектору.

Виклад основних матеріалів дослідження, в яких повністю обґрунтовані отримані наукові результати. Податковий кодекс (далі-ПК) регулює відносини, що виникають у сфері справляння податків і зборів, також визначає вичерпний перелік податків і зборів, що сплачуються в Україні, процедури їх адміністрування, платників податків із бори, їх правата обов'язки, компетенцію

регулюючих органів, повноваження та обов'язки їх посадових осіб при управлінні податками, а також відповідальність за порушення податкового законодавства.

ПК містить визначення основних понять, з якими ми маємо справу, а саме: податок — обов'язковий, безумовний платіж до відповідного бюджету, що справляється з платників податку відповідно до ПК (п. 6.1);

ПДВ — непрямий податок, який нараховується та сплачується згідно з нормами розд. V ПК (пп. 14.1.178); ISSN: 2310-9734 Фінанси, облік і аудит. 2018. Випуск 2 (32) 395

податкове зобов'язання — загальна сума ПДВ, одержана (нарахована) платником податку в звітному (податковому) періоді (пп. 14.1.179);

податковий кредит — це сума, на яку платник ПДВ має право знизити податкове зобов'язання звітного (податкового) періоду (пп. 14.1.181).

В результаті виникає певна прогалина в регулюванні та відображенні розрахунків з ПДВ на рахунках бухгалтерського обліку розпорядниками бюджетних коштів. Крім того, основні положення методики обліку ПДВ від 29.12.15 №1219, затвердженої наказом Міністерства фінансів, чітко не прописані в стандартній кореспонденції бухгалтерських субрахунків для відображення операцій з активами, капіталом і зобов'язаннями розпорядників бюджетних коштів і державних цільових фондів. Тому при складанні робочого плану інституційної та аналітичної звітності необхідно враховувати всі умови визнання і відображення податкових пільг і податкових зобов'язань в бухгалтерському обліку.

Для розкриття основних принципів відображення суми ПДВ суб'єктами бюджетної сфери на бухгалтерському субрахунку рекомендується скористатися нормами інструкції № 141.

Для організації бухгалтерського обліку ПДВ слід врахувати вимоги та положення: Плану рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі, затвердженого наказом Мінфіну від 31.12.13 р. № 1203; Порядку застосування

Плану рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі, затвердженого наказом Мінфіну від 29.12.15 р. № 1219; Рекомендацій зі співставлення субрахунків бухгалтерського обліку доходів та витрат з кодами бюджетної класифікації (лист Мінфіну від 30.12.16 р. № 31-11420-06-5/37851).

Зокрема, для обліку та узагальнення інформації про наявність та рух грошових коштів, розміщених на рахунках в органах влади;

Наказ Міністерства фінансів №1219 вводить рахунок 23 "грошові кошти на рахунках".

Дебет цього рахунку відображає надходження коштів на рахунок Міністерства фінансів, а кредит відображає їх використання.

Цей рахунок має 2 субрахунки:

2313 «Реєстраційні рахунки» — для обліку грошових коштів, що знаходяться на рахунках в органах Казначейства та можуть бути використані для поточних операцій;

2314 «Інші рахунки в Казначействі» — для обліку інших надходжень грошових коштів, що знаходяться на рахунках в органах Казначейства та не відображені на субрахунку 2313, зокрема грошові кошти для виплати працівникам лікарняних; кошти, виділені з бюджету розпоряднику бюджетних коштів для подальшого їх розподілу та перерахування на реєстраційні рахунки.

З метою деталізації отриманих коштів, чи то фінансування, чи то власні надходження, слід запровадити аналітичні рахунки до субрахунка 2313:

2313.1 «Загальний фонд»;

2313.2 «Спеціальний фонд», включаючи:

– 2313.2.1 «Надходження спеціального фонду за ККД 25010100»;

– 2313.2.2 «Видатки спеціального фонду за ККД 25010100».

Рух грошових коштів на електронному рахунку установи відображають на субрахунку 2314. Кошти, які, приміром, надійдуть на електронний рахунок для

його поповнення та перераховані Казначейством до бюджету в погашення кредиторської заборгованості (далі — КЗ) за податковими зобов'язаннями з

ПДВ, обліковують саме на окремому аналітичному рахунку, наприклад, 2314.1 «Розрахунки з бюджетом в СЕА ПДВ», який відкривають до субрахунка 2314.

У Порядку № 1219 визначено, що бюджетні установи ведуть облік розрахунків з бюджетом за податками і зборами на субрахунках:

2110 «Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом» — за дебіторською заборгованістю (далі — ДЗ);

6311 «Розрахунки з бюджетом за податками і зборами» — за КЗ за нарахованими податками і зборами, які сплачують відповідно до законодавства.

Таким чином, для того щоб провести відмінність між потенційними боржниками і дебіторами установи, податковий кредит може бути пояснений з використанням субрахунка 2110. Зрештою, якщо продукт/послуга отримується вперше або кошти переказуються для придбання, визнання податкового кредиту сформує бюджетний Кошторис перед установою. Однак облік суми податкового кредиту, підтвердженої реєстрацією в ЄГРЮЛ, слід вести окремо від непідтвердженої.

Згідно з Типовою кореспонденцією № 1219 для обліку податкового кредиту передбачено субрахунок 6311. Зокрема, згідно з п. 1.2 цього документа включення ПДВ до податкового кредиту відображається проведенням:

Дт 6311 — Кт 2113 «Розрахунки за авансами, виданими постачальникам, підрядникам за товари, роботи і послуги», 6211 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками».

Беручи до уваги судження бухгалтерського обліку, доцільно та логічно враховувати податкові пільги та податкові зобов'язання з використанням субрахунку 6311, оскільки аналіз цього субрахунку одразу ж дає результат між податковими пільгами та податковими зобов'язаннями.

Однією з важливих умов для віднесення суми ПДВ до податкового кредиту є наявність правильно складеного і своєчасно зареєстрованого рахунку-фактури з ПДВ. Таким чином, згідно з розділом 198.6 Податкового кодексу, сума ПДВ, сплачена у зв'язку з придбанням товарів/послуг, які не підтверджені таким ПН або не зареєстровані в ПН/РК у митній декларації, інших документах, передбачених розділом 201.11 Податкового кодексу, не підлягає оподаткуванню, вирахування.

Якщо платник ПДВ не включив суму ПДВ до податкового кредиту за відповідний звітний період, виходячи з отриманого ПДВ/РК, зареєстрованого в ЕГРН, такі права зберігатимуться за ним протягом 1 095 календарних днів з дати складання ПДВ/РК (розділ 198.6 Податкового кодексу).

2.3. Особливості проведення аудиту розрахунків з бюджетом за податками й платежами в «УПСЗН»

Відповідно до Бюджетного кодексу України, органи Державної фінансової інспекції України уповноважені контролювати цільове та ефективне використання коштів державного і місцевих бюджетів, зокрема через проведення державного фінансового аудиту [4]. Термін «державний фінансовий аудит» визначається у Законі України «Про Державну контрольно-ревізійну службу» та Господарському кодексі України. Зокрема, стаття 363, пункт 3 Господарського кодексу розглядає державний фінансовий аудит як форму державного фінансового контролю, що полягає у перевірці й аналізі фактичного стану законного та ефективного використання державних чи комунальних ресурсів, правильності ведення бухгалтерського обліку і достовірності фінансової звітності, а також у функціонуванні системи внутрішнього контролю [12].

Постанова Кабінету Міністрів України від 10 серпня 2004 року № 1017 встановлює порядок проведення державного фінансового аудиту виконання бюджетних програм органами державної контрольно-ревізійної служби. У цьому нормативному акті використовується термін «аудит ефективності», який визначається як форма контролю, орієнтована на оцінку ефективності використання бюджетних коштів для досягнення запланованих цілей, а також на виявлення чинників, що перешкоджають цьому процесу. Основною метою аудиту ефективності є розробка обґрунтованих рекомендацій щодо покращення ефективності витрачання коштів державного та місцевих бюджетів під час виконання бюджетних програм [38]. Таким чином, цей нормативний документ встановлює порядок проведення аудиту ефективності, і терміни «аудит ефективності» та «державний фінансовий аудит» використовуються як взаємозамінні.

Не викликає сумніву важливість застосування державного фінансового аудиту як інструменту контролю за використанням бюджетних коштів. Однак, термінологічна неузгодженість та відсутність чіткого законодавчого регулювання функцій, методів і завдань цього аудиту призводить до наступних проблем:

1) виникають труднощі в наукових дослідженнях та розробці шляхів підвищення ефективності контролю за використанням державних ресурсів через відсутність чітко визначених законодавчих термінів та завдань державного фінансового аудиту;

2) формалізуються підходи до проведення такого аудиту, оскільки термін «аудит ефективності» не згадується ні в Бюджетному кодексі, ні в Господарському кодексі, ні в Законі України «Про Державну контрольно-ревізійну службу», ні в інших ключових документах, що регулюють виконання державного та місцевих бюджетів, натомість термін «державний фінансовий аудит» використовується широко.

Отже, виникає потреба уточнити зв'язок між аудитом ефективності та державним фінансовим аудитом у системі контролю за виконанням державного бюджету щодо видатків. Першочергово необхідно визначити завдання державного фінансового аудиту, які можна сформулювати наступним чином:

- 1) аналіз результативності виконання бюджетних програм;
- 2) виявлення факторів, що призводять до неефективного витрачання бюджетних коштів;
- 3) розробка рекомендацій для усунення виявлених недоліків та оцінка шляхів підвищення ефективності реалізації бюджетних програм.

На відміну від фінансового контролю, інспекцій та аудитів діяльності господарських суб'єктів, державний фінансовий аудит ефективності бюджетних витрат базується на методології не лише бухгалтерського обліку, контролю та аналізу, але також включає підходи з соціології, права, державного управління та інших дисциплін.

Вищезазначеним рішенням уряду України визначено процедуру здійснення оцінки результативності державних фінансів, яка може бути розглянута на кілька етапів (див. рис. 2.4).

Підхід до створення методики аудиту ефективності виконання бюджетних програм, який визначений офіційними документами, є дещо обмеженим і не відповідає потребам управління державними ресурсами у повному обсязі аналітичної інформації про обсяги, напрями та результати витрат за цими програмами. Варто відзначити, що методика контролю та аналізу, застосовувана для оцінки ефективності використання ресурсів у господарській діяльності приватних компаній, не може в повній мірі використовуватися для оцінки використання ресурсів у сфері державного фінансування соціальних, економічних, культурних та інших напрямів. У цьому контексті важливими є дослідження, проведені Е. Ведунгом, стосовно оцінки державної політики та фінансування соціально-економічних програм [5].

Проте навіть зараз, у зв'язку з складністю об'єктів аналізу, недостатньою доступністю інформації та значними витратами на проведення оціночних процедур, проблема оцінки ефективності бюджетних програм та загалом державного фінансування різних галузей економіки залишається недостатньо вирішеною.

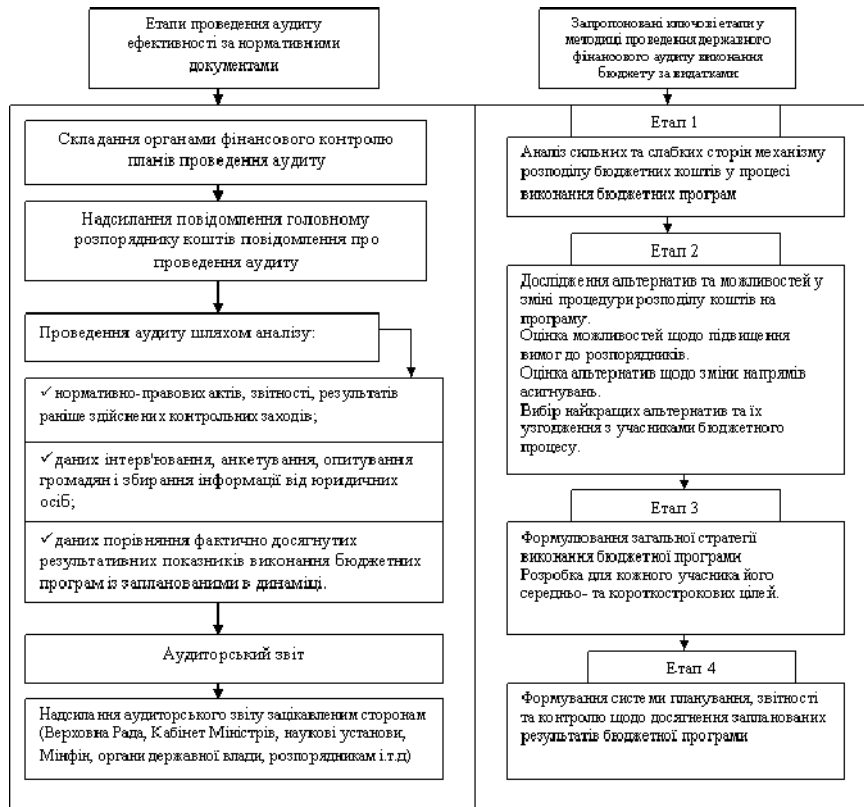

Рис. 1. Етапи проведення державного фінансового аудиту ефективності витрат бюджету

Рис. 2.4. Етапи ефективності державного фінансового аудиту ефективності витрат бюджету [17]

Держава ставить перед собою не тільки завдання досягнення економічної ефективності витрат з бюджету, а й інших цілей, таких як зменшення безробіття, підвищення доступності продуктів харчування, розв'язання демографічних проблем, забезпечення якісних державних послуг тощо. Такі цілі не завжди

можна виміряти за допомогою економіко-математичних методів, тому контроль за ефективним використанням бюджетних ресурсів вимагає спеціальних підходів і методів.

Етапи проведення державного фінансового аудиту ефективності витрат бюджету (рис. 2.4) враховує:

- 1) необхідність проведення якісної оцінки витрат бюджетних коштів;
- 2) потреба в детальному аналізі позитивних та негативних аспектів, які впливають на виконання запланованих державних видатків;
- 3) необхідність розробки адекватних пропозицій з урахуванням виявлених недоліків для підвищення ефективності використання бюджетних асигнувань у відповідному напрямку, який підлягає аудиту.

РОЗДІЛ 3

ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ РОЗРАХУНКІВ ІЗ БЮДЖЕТОМ ЗА ПОДАТКАМИ ТА ПЛАТЕЖАМИ ТА ШЛЯХИ ЇХ УДОСКОНАЛЕННЯ В «УПСЗН»

3.1. Сутність економічного аналізу розрахунків із бюджетом за податками та платежами

Економічний аналіз розрахунків із бюджетом за податками та платежами є важливим інструментом для оцінки фінансового стану установи, в даному випадку Управління праці та соціального захисту населення (УПСЗН) Болехівського міськвиконкому. Цей аналіз дозволяє виявити ефективність управління податковими зобов'язаннями, вчасність та повноту платежів до бюджету, а також знайти можливі ризики і розробити заходи для їх мінімізації [40].

Основні аспекти економічного аналізу включають:

1. Оцінка структури та динаміки податкових платежів:

- аналіз видів податків та платежів, що здійснюються УПСЗН;
- динаміка змін у розмірах податкових зобов'язань за різні періоди;
- порівняння з аналогічними показниками попередніх років для визначення тенденцій [33].

2. Аналіз своєчасності та повноти податкових платежів:

- перевірка відповідності фактичних строків сплати податків встановленим законодавством;
- аналіз сум нарахованих і сплачених податків для виявлення недоплат або переплат;
- виявлення причин затримок або переплат та їх впливу на фінансовий стан УПСЗН [8].

3. Аналіз податкових ризиків:

- визначення можливих податкових ризиків, таких як неправильне обчислення податкових зобов'язань, зміни в законодавстві тощо;
- оцінка фінансових наслідків виявлених ризиків та розробка стратегій їх мінімізації [67].

4. Оцінка ефективності податкового планування:

- аналіз використання законодавчих можливостей для оптимізації податкових платежів;
- оцінка ефективності проведених заходів щодо зниження податкового навантаження [46].

5. Аналіз взаємодії з податковими органами:

- аналіз результатів перевірок з боку податкових органів;
- оцінка витрат часу та ресурсів на вирішення податкових спорів [19].

Таблиця 3.1

Методика проведення аналізу

№	Етап	Сутність
1.	Збір та обробка даних	Збір необхідної інформації з бухгалтерської документації УПСЗН, податкових звітів, актів перевірок та іншої документації.
		Обробка та систематизація отриманих даних для подальшого аналізу.
2.	Кількісний аналіз	Розрахунок показників, що характеризують податкові зобов'язання, своєчасність та повноту їх виконання.
		Використання статистичних методів для оцінки динаміки та тенденцій у податкових платежах.
3.	Якісний аналіз	Вивчення причин і наслідків виявлених відхилень від нормативних вимог.
		Аналіз ефективності управлінських рішень щодо податкової політики.
4.	Формування висновків та рекомендацій	На основі проведеного аналізу формулюються висновки щодо стану розрахунків з бюджетом.
		Розробка рекомендацій для покращення ефективності податкового менеджменту в УПСЗН Болахівського міськвиконкому.

Економічний аналіз розрахунків із бюджетом за податками та платежами є критично важливим для забезпечення фінансової стабільності та ефективного функціонування УПСЗН Болехівського міськвиконкому. Він дозволяє вчасно виявити та виправити недоліки в податковій політиці, знизити податкові ризики та підвищити ефективність управління фінансовими ресурсами.

Сутність економічного аналізу розрахунків із бюджетом за податками та платежами полягає у систематичному огляді та оцінці фінансових потоків, які виникають внаслідок сплати податків та платежів у бюджет. Цей аналіз допомагає зрозуміти, які сегменти економіки вносять основний внесок до бюджету, як змінюються податкові та платіжні потоки відповідно до змін в економічних умовах, а також як ці кошти розподіляються та використовуються державою.

Проте в процесі економічного аналізу існують деякі проблеми, зокрема:

- неповна або неточна інформація;
- оцінка ефективності витрат;
- податкові пільги та уникнення;
- циклічність економічних коливань;
- нерівномірність розподілу доходів.

Інформація про обсяги оподаткування, сплату податків та платежів часто може бути неповною або недостатньо точною, особливо у випадку тіньової економіки або недекларованих доходів.

Для ефективного використання бюджетних коштів потрібно не лише збирати податки, але й ефективно використовувати їх. Однак іноді важко оцінити, наскільки ефективно державні витрати ведуть до досягнення поставлених цілей.

Існування податкових пільг та проблем з податковим уникненням може спричинити значні втрати доходів до бюджету та ускладнювати аналіз реального стану справ.

Економічні коливання можуть впливати на розмір і структуру податкових надходжень, що робить прогнозування доходів бюджету складним завданням.

Нерівномірний розподіл доходів у суспільстві може впливати на ефективність податкової системи та здатність бюджету забезпечувати рівний доступ до громадських послуг та соціального захисту.

Ці проблеми потребують уваги та пошуку ефективних стратегій для їх вирішення з метою покращення управління бюджетними ресурсами та забезпечення стабільності фінансів держави.

Шляхи вирішення проблем, пов'язаних з економічним аналізом розрахунків із бюджетом за податками та платежами, можуть включати наступні стратегії:

- покращення системи збору та аналізу даних;
- підвищення прозорості та відкритості фінансової звітності;
- аналіз ефективності витрат;
- удосконалення податкової політики;
- соціально-економічні реформи.

Розвиток і вдосконалення систем збору статистичних даних, використання сучасних інформаційних технологій для автоматизації процесів збору та аналізу інформації допоможе забезпечити більш повну та точну інформацію про обсяги оподаткування та платежів.

Забезпечення доступності та зрозумілості фінансової інформації для громадськості та зацікавлених сторін може допомогти виявити недоліки та сприяти більш ефективному контролю над витратами бюджету.

Проведення систематичного аналізу та оцінки ефективності державних витрат дозволить виявити найбільш ефективні програми та напрямки, а також ідентифікувати можливості для оптимізації витрат та підвищення ефективності бюджетного фінансування.

Впровадження ефективних заходів з боротьби з податковим уникненням та усунення податкових перешкод може допомогти збільшити доходи до бюджету і покращити його стабільність.

Реалізація широкомасштабних соціально-економічних реформ, спрямованих на підвищення рівня доходів населення та зменшення нерівності в розподілі доходів, може сприяти зростанню обсягів податкових надходжень до бюджету.

Дані заходи в сукупності можуть допомогти вирішити проблеми, пов'язані з економічним аналізом розрахунків із бюджетом та забезпечити більш ефективне управління фінансами держави.

Вирішення проблем сутності економічного аналізу розрахунків із бюджетом за податками та платежами може мати кілька важливих наслідків для економіки, державних фінансів та бізнесу. Ось основні з них:

- покращення прозорості та підзвітності;
- підвищення ефективності бюджетного планування;
- зменшення податкового навантаження;
- збільшення податкових надходжень;
- поліпшення макроекономічних показників;
- зростання довіри до державних інститутів;
- підтримка соціально значущих програм.

Удосконалення економічного аналізу дозволяє точно відстежувати надходження податків та платежів до бюджету. Це підвищує прозорість фінансових операцій і дозволяє контролюючим органам краще виявляти податкові ухилення та інші порушення.

Більш точний аналіз податкових надходжень сприяє ефективнішому плануванню бюджетних витрат. Це дозволяє уряду більш раціонально розподіляти ресурси, сприяючи економічному зростанню та соціальному розвитку.

Вирішення проблем економічного аналізу може призвести до оптимізації податкової системи, що в свою чергу може зменшити податкове навантаження на підприємства. Це сприяє поліпшенню бізнес-клімату та стимулює підприємницьку активність.

Поліпшення аналізу податкових надходжень дозволяє більш ефективно виявляти недоплати та ухилення від сплати податків, що сприяє збільшенню загальних податкових надходжень до бюджету.

Ефективніше управління податковими надходженнями та бюджетними витратами сприяє стабільності макроекономічних показників, таких як дефіцит бюджету, державний борг, рівень інфляції тощо.

Прозорість та ефективність у сфері податкових розрахунків підвищують довіру громадян та бізнесу до державних інститутів. Це може сприяти збільшенню добровільної сплати податків та покращенню загальної податкової дисципліни.

Більш ефективно управління бюджетними коштами дозволяє фінансувати соціальні програми, такі як освіта, охорона здоров'я, соціальний захист населення, що покращує якість життя громадян.

Загалом, вирішення проблем економічного аналізу розрахунків із бюджетом за податками та платежами сприяє створенню більш стабільної та прозорої економічної системи, що позитивно впливає на економічний розвиток країни.

3.2. Оцінка податкового навантаження установи

В першу чергу, відмітимо, що податок являє собою обов'язковий та безумовний платіж, здійснений до відповідного бюджету, що сплачується платником податку у відповідності до ПКУ (п. 6.1 ПКУ).

Що ж стосується збору, то збором (платою чи ж то внеском) можна вважати обов'язковий платіж до відповідного бюджету, який здійснюється платником таких зборів, з умовою одержання ними певних спеціальних вигід, у тому числі і в наслідок здійснення на користь зазначених осіб державними органами, та органами місцевого самоврядування, в тому числі і іншими уповноваженими органами, а також особами юридично вагомих дій (п. 6.2 ПКУ).

Низка загальнодержавних та місцевих податків та зборів, які сплачуються в зазначеному ПКУ порядку, в цілому формують податкову систему нашої країни (п. 6.3 ПКУ).

Зазначимо, що абсолютно кожна особа повинна сплачувати визначені ПКУ, іншими законами з питань митної діяльності податки та збори, платником яких вона є відповідно до положень ПКУ (пп. 4.1.1 ПКУ).

Як і для будь-якої іншої установи, так і для УПСЗН Болехівського міськвиконкому рахунок 63 «Розрахунки за податками і зборами» призначено для обліку, а також і узагальнення даних стосовно розрахунків за податками та зборами (обов'язковими платежами) відповідно до винного законодавства.

Рахунок 63 «Розрахунки за податками і зборами» включає наступні субрахунки:

6311 (6321) «Розрахунки з бюджетом за податками і зборами»;

6312 (6322) «Інші розрахунки з бюджетом»;

6313 (6323) «Розрахунки із загальнообов'язкового державного соціального страхування».

В свою чергу, на субрахунках 6311 (6321) «Розрахунки з бюджетом за податками і зборами» здійснюється облік тих розрахунків суб'єкта державного сектору з бюджетом за податками і зборами, які нараховуються та сплачуються у відповідності до норм чинного законодавства.

На субрахунках 6312 (6322) «Інші розрахунки з бюджетом» здійснюється облік інших розрахунків суб'єкта державного сектору з бюджетом.

Окрім цього, на субрахунках 6313 (6323) «Розрахунки із загальнообов'язкового державного соціального страхування» здійснюється облік розрахунків із єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування тощо.

Таблиця 3.2

Оборот за субрахунками 6312 УПСЗН Болехівського міськвиконкому за грудень на 31.12.2023 р.

N рядка	Дата	N меморіального ордера	Сума оборотів за меморіальним ордером	Обороти за субрахунками	
				6312,00	
				Дебет	Кредит
Залишки за субрахунками на початок місяця:				0,00	0,00
5,00	45291,00	2/2501540	2228762,28	5300,00	
17,00	45291,00	17,00	23022730,47		5300,00
Усього:			34766224,90	5300,00	5300,00

Розглядаючи рахунок 63, можна відмітити, що за кредитом рахунку наводяться нараховані платежі до бюджету зі сплати податків і зборів тощо, також нараховані зобов'язання за єдиним внеском на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, в тому числі, отримані кошти від здійснення страхування, в той же час, за дебетом – їх сплата, також погашення заборгованості чи ж то його списання.

Висока сума оборотів за грудень вказує на значну фінансову активність. Це, ймовірно, пов'язано з виконанням обов'язків з надання соціальних виплат, субсидій та інших форм допомоги.

Рівність сум за дебетом і кредитом (по 5300 грн) підкреслює, що всі фінансові операції були належним чином врегульовані. Це означає, що жодних залишків чи незавершених операцій не залишилось.

Відсутність залишків на початок місяця та значні обороти протягом місяця вказують на оперативне використання фінансових ресурсів. Кошти, що

надходили, швидко використовувались для призначених цілей, що є ознакою ефективного фінансового менеджменту.

Обороти за субрахунками 6312 демонструють здатність міськвиконкому ефективно планувати та розподіляти фінансові ресурси, забезпечуючи виконання своїх соціальних зобов'язань.

Для подальшого вдосконалення фінансового управління, варто звернути увагу на наступне:

- продовжувати підтримувати прозорість та точність у веденні бухгалтерської документації;
- регулярно проводити внутрішні аудити для підтвердження правильності та законності фінансових операцій;
- забезпечувати своєчасне і ефективне використання коштів, мінімізуючи залишки на рахунках.

Вдосконалення фінансового управління шляхом підтримки прозорості, регулярного аудиту та ефективного використання коштів матиме низку позитивних наслідків для організації та економіки в цілому:

- підвищення довіри та репутації;
- попередження фінансових порушень;
- ефективне управління ресурсами;
- підвищення операційної ефективності;
- зниження фінансових ризиків;
- підтримка стійкого розвитку;
- покращення управлінських рішень;
- підвищення податкової дисципліни.

Підтримка прозорості та точності у веденні бухгалтерської документації допомагає зміцнити довіру з боку інвесторів, кредиторів та інших зацікавлених сторін. Організації, що демонструють прозорість у фінансовій звітності, мають кращу репутацію та більше шансів на отримання фінансування чи інвестицій.

Регулярні внутрішні аудити сприяють виявленню та виправленню фінансових порушень або помилок на ранній стадії. Це дозволяє запобігти потенційним збиткам, шахрайству та недобросовісним практикам.

Своєчасне і ефективне використання коштів дозволяє оптимізувати фінансові потоки, зменшуючи залишки на рахунках, що часто призводить до зменшення втрат через інфляцію чи неоптимальне використання. Це забезпечує більш раціональне використання ресурсів і покращує фінансовий стан організації.

Постійний контроль за фінансовими операціями та аудит дозволяють виявляти неефективні процеси і впроваджувати вдосконалення. Це сприяє зниженню витрат, підвищенню продуктивності та поліпшенню операційної ефективності.

Прозорість у фінансовій звітності та регулярний аудит допомагають краще управляти ризиками, знижуючи ймовірність непередбачуваних фінансових втрат. Це також допомагає забезпечити стабільність та передбачуваність у фінансових потоках організації.

Ефективне використання фінансових ресурсів сприяє стійкому розвитку організації. Це дозволяє більше інвестувати у розвиток, інновації та розширення діяльності, що сприяє довгостроковому зростанню.

Прозора і точна фінансова звітність надає керівництву якісну інформацію для прийняття обґрунтованих рішень. Це дозволяє краще планувати та управляти ресурсами, враховуючи реальну фінансову ситуацію.

Прозорість у веденні бухгалтерської документації та регулярні аудити допомагають забезпечити точність розрахунків із бюджетом за податками та платежами. Це знижує ризик податкових суперечок та штрафів, що позитивно впливає на фінансову стабільність організації.

Загалом, впровадження вищезазначених удосконалень призведе до зміцнення фінансової стабільності, підвищення ефективності управління та

зниження ризиків, що в свою чергу сприятиме довгостроковому успіху та стійкому розвитку організації.

Фінансова діяльність УПСЗН Болехівського міськвиконкому станом на грудень 2023 року була активною та добре структурованою. Збалансованість оборотів за дебетом і кредитом підтверджує, що управління здійснювало свої фінансові операції відповідно до встановлених норм та вимог. Це забезпечує стабільність та ефективність виконання соціальних програм і обов'язків перед населенням.

3.3. Шляхи удосконалення розрахунків із бюджетом за податками та платежами в «УПСЗН»

Удосконалення розрахунків із бюджетом за податками та платежами в Управлінні праці та соціального захисту населення (УПСЗН) є важливим аспектом фінансового управління. Для забезпечення ефективного, точного та своєчасного виконання податкових зобов'язань необхідно впровадити наступні шляхи удосконалення за такими напрямками: автоматизація процесів, оптимізація податкового обліку, підвищення кваліфікації персоналу, оптимізація фінансового планування, підвищення прозорості та контролю, взаємодія з податковими органами, використання сучасних технологій, які розглянемо детальніше.

Напрямок 1. Автоматизація процесів в УПСЗН для удосконалення розрахунків із бюджетом за податками та платежами. Автоматизація процесів бухгалтерського обліку та електронного документообігу є критично важливою для підвищення ефективності управління податковими зобов'язаннями в Управлінні праці та соціального захисту населення (УПСЗН). Впровадження сучасних програмних рішень та систем електронного документообігу дозволить не лише зменшити людський фактор і підвищити точність розрахунків, але й

оптимізувати час та ресурси, знизити операційні витрати, а також підвищити прозорість і відповідність законодавчим вимогам.

Автоматизація бухгалтерських процесів і впровадження електронного документообігу є ключовими елементами удосконалення розрахунків із бюджетом за податками та платежами в УПСЗН. Структуровані пропозиції з напрямки 1 «Автоматизація процесів в УПСЗН для удосконалення розрахунків із бюджетом за податками та платежами» представлені у додатку В.

Для удосконалення розрахунків із бюджетом за податками та платежами пропонується впровадження сучасних бухгалтерських програм, таких як «1С:Підприємство», BAS та SAP. Ці програми забезпечують автоматизацію широкого спектру бухгалтерських процесів, включаючи облік податків та платежів. Використання модульного підходу дозволяє налаштовувати систему відповідно до специфічних потреб Управління праці та соціального захисту населення (УПСЗН), забезпечуючи гнучкість і можливість розширення функціоналу при необхідності. Програмні рішення також забезпечують ефективне управління великими обсягами даних, що є особливо важливим для обліку численних платежів та соціальних виплат. Крім того, вбудовані інструменти моніторингу та аналітики дозволяють відстежувати стан податкових зобов'язань, аналізувати динаміку змін та виявляти потенційні проблеми на ранніх стадіях.

Використання систем електронного документообігу (ЕДО) для подачі податкової звітності та обміну інформацією з податковими органами є важливим кроком до автоматизації процесів в УПСЗН. Це дозволяє зменшити ймовірність помилок, пов'язаних з ручним введенням даних, прискорити процес обробки документів та скоротити час на їх підготовку і подачу. Інтеграція систем ЕДО з бухгалтерськими програмами забезпечує автоматичне формування та відправку податкових декларацій, звітів та інших необхідних документів. Системи ЕДО також забезпечують високий рівень безпеки даних завдяки використанню

сучасних технологій шифрування та аутентифікації, що є особливо важливим для захисту конфіденційної інформації. Використання ЕДО дозволяє швидко отримувати підтвердження про отримання та обробку документів податковими органами, що сприяє оперативному вирішенню питань та мінімізує ризики затримок.

Використання системи управління взаємовідносинами з клієнтами (CRM) для ефективного управління комунікацією з податковими органами та іншими зацікавленими сторонами. Це дозволить зберігати історію взаємодій, автоматизувати процеси та підвищити ефективність роботи.

Проведення регулярних тренінгів і семінарів для бухгалтерів та інших працівників з метою підвищення їхньої компетенції у використанні нових технологій та програмних рішень. Це забезпечить ефективне використання впроваджених систем та підвищить загальний рівень професійних знань персоналу.

Розгляд можливості аутсорсингу частини бухгалтерських послуг до спеціалізованих компаній, які мають необхідні ресурси та експертизу для ефективного управління податковими зобов'язаннями. Це дозволить зосередити зусилля на основних функціях УПСЗН та знизити витрати на підтримку власного бухгалтерського відділу.

Впровадження системи внутрішнього контролю для регулярного моніторингу та перевірки правильності обліку податків та платежів, а також для запобігання можливим порушенням. Це допоможе забезпечити високий рівень точності та відповідності фінансових операцій вимогам законодавства.

Використання сучасних аналітичних платформ (наприклад, Power BI, Tableau) для візуалізації даних та підготовки аналітичних звітів. Це сприятиме ухваленню обґрунтованих управлінських рішень, надаючи керівництву детальну та актуальну інформацію про фінансовий стан та ефективність роботи УПСЗН.

Використання сучасних програмних рішень, інтеграція з іншими інформаційними системами, забезпечення безпеки даних та регулярне навчання персоналу сприятимуть підвищенню точності, оперативності та прозорості фінансових операцій. Це дозволить оптимізувати ресурси, знизити витрати та забезпечити ефективне виконання податкових зобов'язань, що є важливим кроком для покращення фінансового управління в організації.

Оптимізація податкового обліку є важливою складовою ефективного фінансового управління в Управлінні праці та соціального захисту населення (УПСЗН). Це допоможе не лише дотримуватися податкового законодавства, але й забезпечити прозорість та точність обліку податків і платежів. Оптимізація включає стандартизацію облікових процедур та регулярні звірки з податковими органами, що дозволяє уникнути розбіжностей і помилок.

Структуровані пропозиції з напрямку 2 «Автоматизація процесів в УПСЗН для удосконалення розрахунків із бюджетом за податками та платежами» представлені у додатку Г.

Для удосконалення розрахунків із бюджетом за податками та платежами важливо розробити внутрішні стандарти облікових процедур. Необхідно задокументувати всі процедури, пов'язані з обліком податків та платежів, включаючи детальні інструкції для працівників. Це дозволить чітко визначити відповідальність кожного працівника за виконання певних облікових операцій. Впровадження стандартів передбачає проведення навчання для всіх працівників бухгалтерії щодо нових стандартів та процедур. Для забезпечення дотримання стандартів потрібно встановити механізми контролю, такі як регулярні перевірки та звітування. Крім того, необхідно періодично переглядати та оновлювати стандарти і процедури відповідно до змін у податковому законодавстві та внутрішніх потреб організації.

Для оперативного виявлення та усунення розбіжностей у податкових зобов'язаннях та платежах пропонується встановити графік щомісячних звірок з

податковими органами. Проводити більш детальні квартальні та річні звірки для комплексного аналізу податкових зобов'язань. Необхідно розробити чіткі інструкції щодо підготовки документів для звірки, включаючи перелік необхідних звітів та форм. Після кожної звірки слід проводити детальний аналіз результатів та документувати виявлені розбіжності та шляхи їх усунення. Регулярні зустрічі з представниками податкових органів допоможуть обговорити результати звірок та вирішити виникаючі питання, забезпечивши оперативний канал комунікації для швидкого вирішення проблемних ситуацій.

Регулярні внутрішні аудити дозволять виявляти та виправляти помилки в податковому обліку до подачі звітності. Це також дозволить оцінити ефективність існуючих облікових процедур та внести необхідні корективи. Внутрішній аудит стане важливим інструментом для підтримки високого рівня точності та відповідності обліку податків та платежів.

Впровадження систем аналітики для автоматичного аналізу податкових даних дозволить виявляти аномалії та потенційні помилки. Використання таких інструментів, як Power BI або Tableau, допоможе встановити ключові показники ефективності (KPI) для оцінки стану податкового обліку та контролю за його виконанням. Це сприятиме ухваленню обґрунтованих управлінських рішень на основі детальної та актуальної інформації.

У разі необхідності можна розглянути можливість аутсорсингу спеціалізованих функцій податкового обліку до професійних бухгалтерських фірм. Це дозволить зосередити зусилля на основних функціях УПСЗН та знизити витрати на підтримку власного бухгалтерського відділу. Спеціалізовані компанії мають необхідні ресурси та експертизу для ефективного управління податковими зобов'язаннями.

Розробка і проведення навчальних програм для бухгалтерів з акцентом на зміни в податковому законодавстві та нові методики обліку є необхідною умовою для забезпечення високого рівня професіоналізму. Заохочення працівників до

отримання професійних сертифікатів, що підтверджують їхню компетенцію у сфері податкового обліку, допоможе підвищити їхню ефективність і точність у виконанні облікових операцій.

Оптимізація податкового обліку в УПСЗН через стандартизацію облікових процедур та регулярні звірки з податковими органами є необхідним кроком для підвищення ефективності фінансового управління. Впровадження чітких стандартів, регулярний контроль, взаємодія з податковими органами, а також додаткові заходи, такі як внутрішні аудити та підвищення кваліфікації персоналу, сприятимуть зменшенню помилок, підвищенню прозорості та довіри до організації з боку державних структур та суспільства.

Напрямок 3. Підвищення кваліфікації персоналу в УПСЗН. Підвищення кваліфікації персоналу, зокрема бухгалтерів і фінансистів, є ключовим аспектом для забезпечення ефективного управління податковим обліком та дотримання вимог податкового законодавства. Регулярне навчання та співпраця з податковими консультантами дозволяють працівникам постійно оновлювати свої знання, адаптуватися до змін у законодавстві та використовувати новітні технології і методики. Структуровані пропозиції з напрямку 3 «Підвищення кваліфікації персоналу в УПСЗН» представлені у додатку Д.

Для підвищення кваліфікації персоналу в УПСЗН пропонується розробити навчальні програми, що включають регулярні курси та семінари з актуальних питань податкового обліку та змін у законодавстві. Такі курси повинні також охоплювати використання нових програмних продуктів та технологій для автоматизації бухгалтерського обліку, щоб працівники могли ефективно працювати з сучасними інструментами. Важливо також впровадити систему внутрішнього навчання, яка передбачає запровадження програм менторства. У рамках цієї програми досвідчені працівники навчатимуть менш досвідчених колег, що сприятиме передачі знань і досвіду. Використання вебінарів та онлайн-курсів дозволить працівникам отримувати доступ до навчальних матеріалів у

зручний для них час. Крім того, необхідно заохочувати працівників до отримання професійних сертифікатів, таких як CAP, CPA, ACCA, які підтверджують їхню компетентність у сфері податкового обліку.

Регулярні консультації з податковими консультантами допоможуть працівникам УПСЗН залишатися в курсі актуальних питань та отримувати своєчасні рекомендації. Організація щомісячних зустрічей з консультантами дозволить обговорювати поточні питання та отримувати поради щодо їх вирішення. Для оперативного отримання консультацій з податкових питань варто створити гарячу лінію або інший канал зв'язку. Залучення консультантів для проведення аудитів податкових зобов'язань допоможе виявити потенційні ризики та отримати рекомендації щодо їх усунення і оптимізації податкових розрахунків. Крім того, консультанти можуть надавати допомогу у підготовці до перевірок податковими органами, що допоможе уникнути помилок та штрафів, а також у документуванні внутрішніх облікових процедур відповідно до вимог законодавства.

Для систематичного підвищення кваліфікації працівників доцільно організувати внутрішній навчальний центр у УПСЗН. Центр буде займатися регулярним проведенням тренінгів та семінарів з податкового обліку. Для підвищення якості навчання слід залучати зовнішніх експертів для проведення лекцій та майстер-класів з актуальних тем.

Забезпечення членства працівників у професійних бухгалтерських та податкових асоціаціях дозволить їм мати доступ до різноманітних ресурсів та заходів для підвищення кваліфікації. Участь у національних та міжнародних конференціях сприятиме обміну досвідом та набуттю нових знань, що позитивно позначиться на їхній професійній діяльності.

Запровадження системи зворотного зв'язку дозволить оцінювати ефективність проведених навчань та тренінгів. Регулярний збір відгуків та оцінок від працівників допоможе виявити сильні та слабкі сторони навчальних програм,

що дозволить своєчасно коригувати їх та підвищувати їхню ефективність. Це забезпечить постійне вдосконалення навчальних програм та відповідність їх актуальним потребам працівників УПСЗН.

Підвищення кваліфікації персоналу в УПСЗН через регулярне навчання та тренінги, а також консультації з податковими консультантами є необхідним для забезпечення високої якості податкового обліку та відповідності законодавчим вимогам. Впровадження структурованих навчальних програм, створення внутрішнього навчального центру, залучення професійних консультантів та оцінка ефективності навчання дозволять забезпечити професійний розвиток працівників, підвищити ефективність облікових процесів та мінімізувати податкові ризики.

Напрямок 4. Оптимізація фінансового планування в УПСЗН.

Оптимізація фінансового планування є ключовим елементом для ефективного управління фінансовими ресурсами організації та забезпечення своєчасного виконання податкових зобов'язань. Включення податкових платежів у фінансовий план і регулярний аналіз податкових витрат дозволяють уникнути непередбачених фінансових труднощів і забезпечити максимальну ефективність використання ресурсів.

Структуровані пропозиції з напрямку 4 «Оптимізація фінансового планування в УПСЗН» представлені у додатку Є.

Для оптимізації фінансового планування в УПСЗН першочерговим завданням є створення інтегрованого фінансового плану, який включає податкові зобов'язання в детальні бюджети організації на різні періоди (місячні, квартальні, річні). Це дозволить систематично враховувати податкові зобов'язання та забезпечити їх своєчасне виконання. Регулярний моніторинг виконання фінансового плану з акцентом на своєчасність податкових платежів допоможе уникнути прострочення та пов'язаних із цим штрафів. Важливим кроком є впровадження системи прогнозування, яка використовуватиме історичні дані для

передбачення майбутніх податкових зобов'язань. Розробка кількох сценаріїв фінансового планування з урахуванням різних економічних умов та можливих змін у законодавстві дозволить бути готовими до різних ситуацій. Крім того, автоматизація процесів планування за допомогою програмного забезпечення сприятиме точності даних та зручності у використанні. Інтеграція систем планування з бухгалтерськими програмами забезпечить узгодженість та актуальність даних.

Оптимізація податкових витрат є важливою складовою фінансового планування. Регулярний податковий аудит дозволить виявити можливі зони оптимізації. Проведення внутрішнього аудиту допоможе визначити, де можна зменшити витрати, а залучення зовнішніх консультантів забезпечить незалежну оцінку та додаткові рекомендації щодо зменшення податкових витрат. Використання податкових пільг і знижок є ще одним шляхом до оптимізації витрат. Постійний моніторинг змін у податковому законодавстві допоможе виявити нові можливості щодо пільг та знижок. Залучення податкових консультантів для оптимізації використання існуючих податкових пільг та знижок дозволить максимізувати їхні переваги. Також доцільно розробити стратегії податкової оптимізації, що включають кілька альтернативних сценаріїв податкового планування. Впровадження змін у бізнес-процесах, які сприяють зменшенню податкового навантаження (наприклад, оптимізація структури активів та пасивів), може значно покращити фінансовий стан організації.

Для комплексного підходу до податкового планування доцільно створити робочу групу з представників різних підрозділів (фінансовий, юридичний, бухгалтерський). Це забезпечить міждисциплінарний підхід та дозволить врахувати різні аспекти податкового планування. Проведення регулярних засідань робочої групи для обговорення та коригування податкових стратегій сприятиме оперативному вирішенню виникаючих питань та адаптації до змін у законодавстві.

Організація курсів з податкового планування для працівників фінансового та бухгалтерського відділів підвищить їхню компетентність та ефективність роботи. Важливо також проводити внутрішні семінари та тренінги для обміну досвідом та найкращими практиками у сфері податкового планування. Це сприятиме професійному розвитку працівників та покращенню якості податкового планування в організації.

Використання систем бізнес-аналітики для аналізу податкових витрат та ефективного управління фінансовими ресурсами є необхідним кроком до оптимізації фінансового планування. Інтеграція систем податкового планування з ERP-системами забезпечить комплексний підхід до управління фінансами, що дозволить більш точно прогнозувати та планувати податкові зобов'язання, а також оперативно реагувати на зміни у фінансовому середовищі.

Оптимізація фінансового планування в УПСЗН через планування податкових зобов'язань та регулярний аналіз податкових витрат є важливим кроком для забезпечення ефективного управління фінансовими ресурсами та дотримання вимог законодавства. Включення податкових платежів у фінансовий план, використання податкових пільг та знижок, регулярний податковий аудит, створення робочої групи з податкового планування та впровадження ІТ-рішень дозволять забезпечити своєчасну оплату податків, зменшити податкове навантаження та підвищити ефективність фінансового управління організацією.

Напряму 5. Підвищення прозорості та контролю в УПСЗН.

Підвищення прозорості та контролю у фінансових і податкових процесах є важливим аспектом ефективного управління організацією. Регулярні внутрішні аудити та звітування перед керівництвом сприяють своєчасному виявленню та усуненню недоліків, забезпечують точність і своєчасність податкових платежів, а також підвищують довіру до фінансової діяльності організації.

Структуровані пропозиції з напрямку 5 «Підвищення прозорості та контролю в УПСЗН» представлені у додатку Ж.

Для підвищення прозорості та контролю в УПСЗН важливим кроком є встановлення регулярних внутрішніх аудитів. Необхідно розробити чіткий графік проведення цих аудитів, включаючи щоквартальні та щорічні перевірки податкових розрахунків та обліку. Додаткові аудити повинні проводитися при значних змінах у податковому законодавстві або при значних змінах у фінансовій діяльності організації. Крім того, до аудиторських перевірок варто включати всі аспекти податкового обліку, такі як ПДВ, податок на прибуток, соціальні внески та інші податки. Важливо також оцінювати ефективність системи внутрішнього контролю та управління ризиками. Співпраця з незалежними аудиторськими фірмами дозволить отримати професійні рекомендації та використати досвід інших організацій для покращення внутрішніх аудиторських практик.

Для забезпечення прозорості фінансової діяльності необхідно запровадити регулярне звітування перед керівництвом. Щомісяця повинні готуватися звіти щодо стану розрахунків з бюджетом, а також детальні кварталні та річні звіти з аналізом динаміки податкових зобов'язань та платежів. Використання графіків та діаграм для візуалізації динаміки податкових зобов'язань та платежів сприятиме кращому розумінню ситуації та швидкому прийняттю управлінських рішень. Порівняльний аналіз податкових зобов'язань та фактичних платежів за різні періоди дозволить виявляти тенденції та потенційні проблеми. Впровадження спеціалізованого програмного забезпечення для автоматизації процесів звітування та аналізу податкових даних забезпечить точність даних та зручність у використанні. Інтеграція систем звітування з існуючими бухгалтерськими програмами додасть ефективності процесу.

Для підвищення ефективності роботи підрозділів, відповідальних за податковий облік, доцільно розробити систему ключових показників ефективності (КРІ). Регулярний моніторинг та аналіз досягнення встановлених КРІ дозволить оперативно реагувати на відхилення та вживати необхідних заходів для покращення роботи. Важливо також впровадити систему

внутрішнього контролю, яка включатиме створення чітких внутрішніх політик та процедур для управління податковим обліком та контролю за їх дотриманням. Проведення навчань для працівників щодо дотримання встановлених політик та процедур забезпечить їх належне виконання. Регулярне залучення зовнішніх консультантів для оцінки ефективності системи внутрішнього контролю та звітування допоможе отримати незалежну оцінку та рекомендації щодо покращення існуючих практик та впровадження нових підходів.

Підвищення прозорості та контролю у фінансових і податкових процесах УПСЗН є важливим кроком для забезпечення ефективного управління та дотримання законодавчих вимог. Проведення регулярних внутрішніх аудитів, звітування перед керівництвом, впровадження системи КРІ, створення політик та процедур внутрішнього контролю, а також залучення зовнішніх експертів сприяють своєчасному виявленню недоліків, оптимізації процесів та підвищенню рівня прозорості фінансової діяльності організації.

Напрямок 6. Взаємодія з податковими органами в УПСЗН.

Забезпечення ефективної взаємодії з податковими органами є ключовим аспектом для забезпечення відповідності законодавчим вимогам, уникнення податкових ризиків та збереження доброї репутації організації. Активна комунікація та участь у спеціалізованих заходах дозволяють забезпечити оперативне реагування на зміни в податковому законодавстві та вирішення поточних питань, а також сприяють обміну досвідом та встановленню партнерських відносин з податковими органами.

Структуровані пропозиції з напрямку 6 «Взаємодія з податковими органами» представлені у додатку 3.

Для підвищення ефективності взаємодії з податковими органами важливо створити постійний канал комунікації. Необхідно уточнити контактні дані відповідальних співробітників податкових органів і встановити з ними постійний зв'язок. Регулярні періодичні зустрічі або конференції сприятимуть обговоренню

поточних питань та вирішенню можливих проблем. Це допоможе уникнути непорозумінь та сприятиме більш оперативному вирішенню питань, пов'язаних з податковим обліком.

Впровадження системи електронного обміну даними дозволить автоматизувати процеси подачі звітності та отримання повідомлень від податкових органів. Це забезпечить швидкість та точність обміну інформацією, зменшить ймовірність помилок, пов'язаних з ручним введенням даних. Створення платформи для онлайн-консультування з питань податкового обліку сприятиме оперативному отриманню консультацій та рекомендацій від податкових органів.

Планування участі у семінарах та форумах повинно бути включене до річного плану подій організації. Визначення відповідальних співробітників для участі у цих заходах забезпечить належну підготовку та активну участь. Перед участю в семінарах та форумах необхідно визначити тематику, яка найбільше відповідає потребам організації, та підготувати запитання і сценарії для обговорення з представниками податкових органів та іншими учасниками.

Запрошення представників організації для проведення доповідей або презентацій на семінарах та форумах підвищить престиж організації та сприятиме обміну досвідом. Активна участь у панелях обговорення, модерування дискусій та виступи зі сторони експертів дозволять представникам організації висловити свої позиції, отримати нові знання та ідеї для покращення податкового обліку.

Після участі в семінарах та форумах необхідно проводити зустрічі чи наради з учасниками для обговорення отриманої інформації та вироблення спільних висновків. Це дозволить консолідувати отримані знання та розробити подальші кроки для впровадження нових підходів у податковому обліку. Надання зворотного зв'язку організаторам семінарів та форумів щодо якості та корисності заходу допоможе покращити майбутні заходи та врахувати побажання учасників.

Активна взаємодія з податковими органами та участь у семінарах та форумах є важливими стратегічними напрямками для забезпечення ефективного податкового управління та уникнення податкових ризиків.

Правильно налагоджена комунікація та систематична участь у спеціалізованих заходах дозволять організації не лише оперативно реагувати на зміни в податковому законодавстві, а й впроваджувати кращі практики та забезпечувати відповідність податковим вимогам.

Напрямок 7. Використання сучасних технологій в УПСЗН.

Впровадження сучасних технологій у системі управління податками та соціальним забезпеченням може значно покращити ефективність та надійність роботи установи, сприяти більш точному аналізу даних та підвищити рівень обслуговування громадян.

Структуровані пропозиції з напрямку 7 «Використання сучасних технологій в УПСЗН» представлені у додатку І.

Використання технологій Big Data та аналітики може значно підвищити ефективність управління податковими даними в УПСЗН. Першочерговим завданням є створення централізованої бази даних для збору та зберігання податкових даних. Розробка такої системи дозволить інтегрувати дані з різних джерел, що забезпечить повноту та актуальність інформації. Інтеграція з різними джерелами даних, такими як державні реєстри, фінансові установи та інші організації, дозволить отримати повний обсяг необхідної інформації.

Впровадження аналітичних інструментів стане наступним кроком у використанні великих обсягів даних. Спеціалізовані програмні засоби дозволять аналізувати великі обсяги даних та виявляти закономірності, що допоможе у прийнятті обґрунтованих рішень щодо податкового обліку та управління фінансовими ресурсами. Для ефективного використання можливостей аналітичних інструментів необхідно навчити персонал роботі з цими

інструментами, що забезпечить максимальну віддачу від впровадження нових технологій.

Впровадження блокчейн-технологій може стати важливим кроком у забезпеченні безпеки та прозорості податкових розрахунків. Розробка блокчейн-платформи для податкових розрахунків забезпечить безпеку та недоторканність податкових даних. Використання «розумних контрактів» дозволить автоматизувати процеси податкового обліку та підтвердження податкових транзакцій, що зменшить ймовірність помилок та підвищить ефективність роботи.

Додатковим кроком може стати впровадження системи публічного реєстру податкових платежів на основі технології блокчейн. Такий реєстр буде доступний для перевірки громадськістю, що забезпечить прозорість та відкритість процесів управління податками. Публічний доступ до даних дозволить громадянам та організаціям перевіряти податкові платежі, що підвищить довіру до податкової системи та зменшить ризики корупційних дій.

Використання сучасних технологій, таких як Big Data та блокчейн, може стати ключовим фактором для покращення роботи УПСЗН. Їх впровадження дозволить оптимізувати процеси управління податками, підвищити ефективність аналізу даних та забезпечити прозорість та надійність у податковому обліку.

Впровадження цих заходів допоможе УПСЗН забезпечити ефективне управління податковими зобов'язаннями, мінімізувати ризики помилок та порушень податкового законодавства, а також підвищити загальну ефективність фінансового управління.

ВИСНОВКИ

Податки та платежі є обов'язковими внесками, які держава стягує з фізичних та юридичних осіб для фінансування суспільних потреб. Вони мають обов'язковий та безповоротний характер і встановлюються законодавством без згоди платників. Податки поділяються на прямі, що накладаються на доходи або майно (наприклад, податок на прибуток), і непрямі, що включаються у ціну товарів і послуг (наприклад, податок на додану вартість).

Податки та платежі відіграють ключову роль у системі управління державою, виконуючи фіскальну, розподільчу, регулюючу та контрольну функції. Вони забезпечують державу фінансовими ресурсами для виконання соціальних і економічних програм, сприяють перерозподілу доходів для зменшення соціальної нерівності, впливають на економічну діяльність через податкові стимули та обмеження, а також контролюють правильність нарахування і сплати податків.

Нормативно-правове регулювання обліку, аналізу і аудиту розрахунків з бюджетом за податками та платежами в Україні включає Податковий кодекс України, закони про бухгалтерський облік та аудиторську діяльність, національні положення бухгалтерського обліку, а також інструкції Міністерства фінансів і Державної податкової служби. Ці документи встановлюють вимоги до ведення обліку, звітності та аудиту податкових зобов'язань, забезпечуючи прозорість, точність і відповідність законодавчим нормам.

Організація обліку розрахунків з бюджетом за податками й платежами в УПСЗН включає систематичне ведення бухгалтерських записів, які забезпечують точне відображення всіх податкових зобов'язань і платежів. Цей облік здійснюється відповідно до національних стандартів бухгалтерського обліку та законодавчих вимог. Для забезпечення правильності обліку, необхідно використовувати відповідні рахунки, зокрема рахунки для обліку нарахувань

податків, їх сплати та заліків. Особлива увага приділяється своєчасному нарахуванню податків, коректному відображенню сум у бухгалтерській документації та регулярному звірянню з даними податкових органів.

Методика обліку проведення розрахунків з бюджетом за податками й платежами включає кілька ключових етапів: нарахування податкових зобов'язань, їх відображення в облікових регістрах, перерахування податків до бюджету та складання податкової звітності. Нарахування податків здійснюється на підставі первинних документів та відповідно до чинного законодавства. Після нарахування податків суми відображаються на відповідних бухгалтерських рахунках, а потім здійснюється їх сплата. Після завершення кожного звітного періоду складається податкова звітність, яка подається до податкових органів. Важливо дотримуватись встановлених термінів і форм звітності для уникнення штрафних санкцій.

Аудит розрахунків з бюджетом за податками й платежами в УПСЗН має особливості, зумовлені специфікою діяльності цієї установи та її підпорядкованістю державному бюджету. Аудитори перевіряють достовірність і своєчасність нарахування та сплати податкових зобов'язань, а також правильність відображення цих операцій у бухгалтерському обліку. Особлива увага приділяється відповідності облікової політики чинному законодавству і внутрішнім нормативним документам. Аудитори аналізують первинні документи, податкові декларації, звіти, проводять інвентаризацію податкових зобов'язань і звіряють їх із даними податкових органів. Результати аудиту оформлюються у вигляді звіту, який містить висновки і рекомендації щодо покращення обліку та управління податковими зобов'язаннями.

Економічний аналіз розрахунків із бюджетом за податками та платежами полягає у всебічному вивченні та оцінці процесів нарахування, сплати та звітності по податкових зобов'язаннях підприємства чи установи. Цей аналіз спрямований на визначення точності, своєчасності та повноти виконання

податкових зобов'язань, а також виявлення можливих недоліків і ризиків у податковій політиці. Він включає аналіз структури податкових платежів, оцінку динаміки змін податкових зобов'язань, перевірку відповідності нарахувань чинному законодавству та визначення впливу податкових факторів на фінансовий стан суб'єкта. Результати такого аналізу допомагають підвищити ефективність управління податковими зобов'язаннями, мінімізувати податкові ризики та оптимізувати податкове навантаження.

Фінансова діяльність УПСЗН Болехівського міськвиконкому станом на грудень 2023 року була активною та добре структурованою. Збалансованість оборотів за дебетом і кредитом підтверджує, що управління здійснювало свої фінансові операції відповідно до встановлених норм та вимог. Це забезпечує стабільність та ефективність виконання соціальних програм і обов'язків перед населенням.

Удосконалення розрахунків із бюджетом за податками та платежами в Управлінні праці та соціального захисту населення (УПСЗН) є важливим аспектом фінансового управління. Для забезпечення ефективного, точного та своєчасного виконання податкових зобов'язань необхідно впровадити наступні шляхи удосконалення за такими напрямками: автоматизація процесів, оптимізація податкового обліку, підвищення кваліфікації персоналу, оптимізація фінансового планування, підвищення прозорості та контролю, взаємодія з податковими органами, використання сучасних технологій, які розглянемо детальніше.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Безверхий К. Модель внутрішньогосподарського контролю розрахунків за податками та зборами. Бухгалтерський облік і аудит. 2016. №2. С. 30- 36.
2. Бечко П. К., Лиса Н. В. Податковий менеджмент. Київ: Центр учбової літератури. 2009. 288 с.
3. Бурова Т.А. Інформаційні основи облікової політики та шляхи їх удосконалення. Науковий вісник Полісся. 2016. №2(6). С. 73-78.
4. Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 р. № 2456-VI. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2456-17>.
5. Ведунг Еверт. Оцінювання державної політики і програм. Київ: Всеувиито. 2003. 350 с.
6. Волошан І. Г., Волковська Я. В. Облікова і податкова політика в управлінні бізнес-процесами промислових підприємств. Бізнес Інформ. 2019. №1. С. 273–278.
7. Волошенюк І. Є. Удосконалення бухгалтерського обліку розрахунків з податку на прибуток. Ефективна економіка. 2017. №7. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5701>
8. Вороновська К. О. Економічна обґрунтованість податків і зборів у податково-правовому регулюванні. Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису. 197 с. URL: http://phd.znu.edu.ua/page/dis/07_2019/Voronovska.pdf
9. Горбатюк В. І. Державні фінанси як об'єкт управління. Економіка та держава. 2012. № 6. С. 111-114.
10. Городецька Т. Е., Лень Д. М. Фіскальні ризики формування доходів місцевих бюджетів. Інфраструктура ринку. 2019. №28. С. 270-273.

11. Горох О., Скоромна О., Міщенко В. Податковий менеджмент в Україні: проблеми та перспективи розвитку. Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії. 2018. № 5. С. 76-81.
12. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. № 436-IV (зі змінами). URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?page=1&nreg=436-15>.
13. Грушева А. А., Сидоренко О. М. Управління державними фінансами України: стан, проблеми, перспективи. Глобальні та національні проблеми економіки. Миколаївський національний університет імені В.О. Сухомлинського. №18. 2017. С. 448-453.
14. Десятнюк О. М., Маршалок Т. Я. Управління податковим боргом : навчальний посібник. Тернопіль : Вектор. 2013. 340 с.
15. Єфименко Т. І. Удосконалення управління державними фінансами та реформування податкової системи України. Київ: ДННУ «Акад. фін. управління». 2015. 446 с.
16. Єфименко Т. І., Соколовська А. М. Динаміка податкового навантаження в Україні в контексті реалізації податкової реформи. Київ: ДННУ «Академія фінансового управління». 2013. 494 с.
17. Зима Ю. П. Місце державного фінансового аудиту в системі контролю за видатками державного бюджету. Облік і фінанси АПК: освітній портал. URL: <https://magazine.faaf.org.ua/misc-derzhavnogo-finansovogo-audit-v-sistemi-kontrolyu-za-vidatkami-derzhavnogo-byudzhetu.html>
18. Зінкевич А.В. Теоретичні аспекти та методика здійснення аудиту податку на додану вартість. Економіка і суспільство. №13. 2017. С. 1359-1364. URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/13_ukr/226.pdf
19. Зозуля Леся. Теоретичні аспекти фінансового контролю податкового навантаження. Режим доступу: http://www.vtei.com.ua/konfa/27_03/4/6.pdf

20. Калінеску Т. В., Ширяєва А. Ю. Причини та тенденції ухилення від сплати податків. Наукові вісті Далівського університету. 2013. № 10. URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Nvdu_2013_10_7.pdf
21. Коломієць Павло. Елементи податку в контексті забезпечення податкової безпеки України. Фінансове право. №7. 2020. С. 238-242. URL: <http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2020/7/42.pdf>
22. Кононенко Л. В., Назарова Г. Б., Оришака О. В. Організація обліку і аудиту розрахунків за податками та платежами в умовах використання сучасного інформаційного забезпечення. Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту. Економічні науки. 2020. № 1-2. С. 202-210. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vchtei_2020_1-2_19
23. Корецький О. М. Податкова політика в системі державного регулювання економіки. Науковий вісник Академії муніципального управління. Серія :Управління. 2012. №4. С.206-210.
24. Кузнецова О.В. Правова природа спрощеної системи оподаткування, обліку та звітності. Науковий вісник публічного та приватного права. №3-2. 2020. . 124-132. URL: <http://nvppp.in.ua/vip/2020/3-2/24.pdf>
25. Купалова Г., Матвієнко Т. Нормативно-правове забезпечення обліку та аудиту виконання зобов'язань за податками і зборами в умовах фінансово-економічної кризи. Економіка. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. 2010.С. 31-34
26. Кушніренко О. А. Розрахунки за податками сільськогосподарських підприємств як об'єкт обліку і контролю. Облік і фінанси. 2017. №2(76). С. 727-735.
27. Лагодієнко Н. В., Скляр Л. Б. Планування в системі адміністрування податків. Український журнал прикладної економіки. 2021. № 1. С. 261-268.

28. Лега О.В. Облік розрахунків за податками та платежами: систематизація поглядів. Інфраструктура ринку. 2021. Випуск №54. С.259-266. URL: http://www.market-infr.od.ua/journals/2021/54_2021/43.pdf
29. Магопець О. А. Визначення сутності поняття «податок» з урахуванням його змістовних характеристик. Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки. 2017. №32. С. 160-171. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npkntu_e_2017_32_18
30. Макаренко А. П., Котова Н. В. Удосконалення обліку і контролю оподаткування та сплати єсв та пдфо із заробітної плати працівників суб'єктів господарювання. Ефективна економіка. №12. 2020. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=8428>
31. Малкіна Я. Д. Економічний зміст податків, їх роль та сучасний стан податкової системи України. Глобальні та національні проблеми економіки. 2015. №6. С. 854-858.
32. Меліхова Т. О., Штепа В. В. Удосконалення оподаткування, обліку та аудиту податку на додану вартість для поліпшення податкового планування. Агросвіт. 2020. №22. С. 34-42. URL: <http://www.agrosvit.info/?op=1&z=3330&i=5>
33. Міхєєв І. Д. Економічна сутність податків і платежів, їх класифікація та джерела сплати. Наукові та прикладні аспекти удосконалення обліково-фінансового забезпечення підприємств в умовах нестійкої економіки : колективна монографія. Дніпро: Пороги. 2021. С.123-135.
34. Новик І. В. Удосконалення внутрішнього контролю системи бухгалтерського обліку підприємств. Східна Європа: економіка, бізнес та управління. №6 (11) 2017. С.358-363. URL: http://www.easterneurope-ebm.in.ua/journal/11_2017/64.pdf
35. Оперенко С. Г. Регулюючі властивості податків та податкова політика як інструмент стимулювання економічного розвитку: світовий досвід.

Причорноморські економічні студії. Економічна безпека. №17. 2017. С. 292-297.
URL : http://bses.in.ua/journals/2017/17_2017/60.pdf

36. Пашкевич Ю. О. Основи оподаткування діяльності аграрних підприємств. Облік, аудит, оподаткування та звітність у системі забезпечення економічної стійкості підприємств: тези доповідей III Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції 16-17 травня 2019 р. Дніпро : ННІЕ. 2019. С.76-78.

37. Потієвська А. Ю. Зміни в податковому законодавстві та їх вплив на роботу бухгалтера. URL: <https://stimul.kiev.ua/articles.htm?a=zmini-v-podatkovomu-zakonodavstvi-ta-ikh-vpliv-na-robotu-bukhgaltera>

38. Про затвердження Порядку проведення органами державної контрольно-ревізійної служби державного фінансового аудиту виконання бюджетних програм: постанова Кабінету Міністрів України від 10.08.2004 р. № 1017. URL:<http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1017-2004-%EF>

39. Скорнякова Ю. Б. Єдиний податок юридичних осіб: питання відображення в обліку та фінансовій звітності. Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія «Економіка і управління». 2019. №4. С. 146-153.

40. Соловйова Ю. О., Бударіна О. В. Методи здійснення податкового контролю. Право і суспільство. №6-2. 2013. С.276-279. URL: http://pravoisuspilstvo.org.ua/archive/2013/6-2_2013/63.pdf

41. Сушкова О., Мельник Л. Систематизація наукових підходів до визначення сутності та змісту поняття «Податкова культура». Фінансові ресурси: проблеми та використання. №1. (25). 2021. С.143-150. URL: <http://ppeu.stu.cn.ua/article/view/236051/234453>

42. Тимошенко О. В., Гудзь Т. П. Аналіз стійкості державних фінансів України. Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. 2019. № 4 (95). С. 48-58.

43. Хомутенко А.В. Системні атрибути та структурні викривлення управління державними фінансами України. Науковий погляд: економіка та управління. 2019. № 2 (64). URL: http://scientificview.umsf.in.ua/archive/2019/2_64_2019/21.pdf

44. Чудак Л. А. Особливості організації і методики проведення документальної перевірки податку на прибуток. Ефективна економіка. №4. 2020. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/4_2020/98.pdf

45. Шевченко Л.Я. Інтегрований облік в управлінні процесом оподаткування підприємства. Облік і фінанси. 2016. №2(72). С. 90-95.

46. Шот А., Платонова Ю. Проблеми та напрями вдосконалення обліку розрахунків за податком на додану вартість на підприємствах України. Економічний часопис Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. 2018. №2. С. 151-160.

ДОДАТКИ

Додаток А

Основні елементи податків

№ п/п	Елемент податку	Визначення елементів податку
1.	Платник податку	Це фізичні особи (резиденти України та нерезиденти України), юридичні особи (резиденти України та нерезиденти України) та їх відокремлені підрозділи, які володіють, отримують (передають) або об'єкти оподаткування здійснюють діяльність (операції) предметом оподаткування яких є обов'язок сплати податків і зборів.
2.	Об'єкт оподаткування	Це можуть бути майно, товари, доходи (прибутки) або їх частина, обороти від реалізації товарів (робіт, послуг), операції з постачання товарів (робіт, послуг) та інші об'єкти, визначені податковим законодавством, за наявності якого податку. законодавство впливає на податкові зобов'язання платника податків.
3.	База оподаткування	Це фізичне, вартісне або інше характерне вираження об'єкта оподаткування, до якого застосовується ставка податку і яке використовується для визначення суми податкового зобов'язання.
4.	Ставка податку	Це сума податкових нарахувань на одиницю (одиниці) бази нарахування бази нарахування податку. При обчисленні одного і того ж податку може застосовуватися декілька базових ставок (базових ставок). Розрізняють абсолютні (питомі) і відносні показники. Абсолютна (питома) — ставка податку, відповідно до якої сума податкових нарахувань визначається у фіксованому розмірі для кожної одиниці виміру бази оподаткування.
5.	Порядок обчислення податку	Це комплекс дій платника податків (податкового агента) або податкового органу для визначення суми податку, що підлягає сплаті.
6.	Податковий період	Це період, який враховує нарахування та сплату окремих видів податків і зборів. Базовий податковий (звітний) період - період, протягом якого платник податку зобов'язаний провести податкові розрахунки, подати податкові декларації (звіти, розрахунки) та сплатити їх до бюджету.
7.	Строк та порядок сплати податку	Це період, який починається з моменту виникнення у платника податку обов'язку сплачувати певний вид податку і закінчується останнім днем періоду, протягом якого цей податок чи збір підлягає сплаті в порядку, встановленому податковим законодавством.
8.	Строк та порядок подання звітності про обчислення і сплату податку	Строки та порядок подання податкової звітності встановлюються ПКУ або митним законодавством для кожного податку окремо.

Додаток Б

**Основні бухгалтерські проведення з обліку розрахунків за податками та
платежами**

№ з/п	Зміст операції	Кореспонденція рахунків	
		Дебет	Кредит
Податок на додану вартість			
Придбання (перша подія — надходження ТМЦ)			
1.	Відображена сума податкового кредиту за отримані ТМЦ (роботи, послуги), нематеріальні активи	641/1 «Розрахунки за ПДВ»	631 «Розрахунки з вітчизняними постачальниками»
2.	Відображена сума податкового кредиту за отримані ТМЦ (роботи, послуги), нематеріальні активи	641/1 «Розрахунки за ПДВ»	372 «Розрахунки з підзвітними особами»
Придбання (перша подія — попередня оплата за ТМЦ)			
1.	Відображена сума податкового кредиту у вартості отриманих робіт, послуг	641/1 «Розрахунки за ПДВ»	644 «Податковий кредит»
2.	Списано суму раніше нарахованого податкового кредиту	644 «Податковий кредит»	631 «Розрахунки з вітчизняними постачальниками»
3.	Відображено суму податкових зобов'язань у складі вартості реалізованої готової продукції	701 «Дохід від реалізації готової продукції»	641/1 «Розрахунки за ПДВ»
4.	Відображено суму податкових зобов'язань у складі вартості реалізованих товарів	702 «Дохід від реалізації товарів»	641/1 «Розрахунки за ПДВ»
Реалізація (перша подія — надходження попередньої оплати (авансу))			
1.	Відображена сума податкових зобов'язань у складі вартості реалізованої готової продукції	643 «Податкові зобов'язання»	641/1 «Розрахунки за ПДВ»
2.	Списано суму раніше нарахованого податкового зобов'язання	701 «Дохід від реалізації готової продукції»	643 «Податкові зобов'язання»
3.	Відображена сума податкових зобов'язань у складі вартості реалізованих товарів	643 «Податкові зобов'язання»	641/1 «Розрахунки за ПДВ»
4.	Списано суму раніше нарахованого податкового зобов'язання	702 «Дохід від реалізації товарів»	643 «Податкові зобов'язання»
2. Податок на прибуток			
1.	Нараховано податок на прибуток	98 «Податок на прибуток»	641/2 «Розрахунки за податком на прибуток»
2.	Перераховано до бюджету суму податку на прибуток	641/2 «Розрахунки за податком на прибуток»	31 «Рахунки в банках»
3.	Відображено суму відстроченого податкового активу	17 «Відстрочені податкові активи»	641/2 «Розрахунки за податком на прибуток»
4.	Відображено відстрочені податкові зобов'язання	98 «Податок на прибуток»	54 «Відстрочені податкові зобов'язання»
3. Податок на доходи фізичних осіб			
1.	Утримано із заробітної плати працівників суму податку	661 «Розрахунки за заробітною платою»	641/3 «Розрахунки за податком з доходів фізичних осіб»
2.	Перераховано до бюджету суму податку	641/3 «Розрахунки за податком з доходів фізичних осіб»	31 «Рахунки в банках»
4. Акцизний податок			
1.	Нараховано суму акцизного податку на реалізовану продукцію	701 «Дохід від реалізації готової продукції»	641/4 «Розрахунки за акцизним податком»
2.	Нараховано суму акцизного податку на реалізований товар	702 «Дохід від реалізації товарів»	641/4 «Розрахунки за акцизним податком»
5. Штрафні санкції та пеня			
1.	Нараховано штрафи та пеню за несвочасну сплату податків і зборів	949 «Інші витрати операційної діяльності»	64 «Розрахунки за податками і платежами»
2.	Перераховано до бюджету штрафи та пеню	64 «Розрахунки за податками і платежами»	311 «Поточні рахунки в національній валюті»

**Пропозиції з напрямку 1 «Автоматизація процесів в УПСЗН для
удосконалення розрахунків із бюджетом за податками та платежами»**

Пропозиція	Завдання	Обґрунтування
Впровадження бухгалтерських програм	Використання сучасних програмних рішень.	«1С:Підприємство», BAS, SAP: Ці програми забезпечують автоматизацію широкого спектру бухгалтерських процесів, включаючи облік податків та платежів.
	Модульний підхід.	Використання модульного підходу дозволяє налаштовувати систему відповідно до специфічних потреб УПСЗН, забезпечуючи гнучкість і можливість розширення функціоналу при необхідності.
	Робота з великими обсягами даних.	Програмні рішення забезпечують ефективне управління великими обсягами даних, що є особливо важливим для обліку численних платежів та соціальних виплат.
	Моніторинг та аналітика	Вбудовані інструменти моніторингу та аналітики дозволяють відстежувати стан податкових зобов'язань, аналізувати динаміку змін та виявляти потенційні проблеми на ранніх стадіях.
Електронний документообіг	Системи електронного документообігу (ЕДО)	Використання систем ЕДО для подачі податкової звітності та обміну інформацією з податковими органами забезпечує: зменшення ймовірності помилок, пов'язаних з ручним введенням даних; прискорення процесу обробки документів та скорочення часу на їх підготовку і подачу; можливість оперативного внесення змін до документів у разі виявлення помилок.
	Інтеграція з бухгалтерськими системами	Інтеграція систем ЕДО з бухгалтерськими програмами забезпечує автоматичне формування та відправку податкових декларацій, звітів та інших необхідних документів.
	Безпека та конфіденційність	Системи ЕДО забезпечують високий рівень безпеки даних завдяки використанню сучасних технологій шифрування та аутентифікації, що є особливо важливим для захисту конфіденційної інформації.
	Зворотний зв'язок	Використання ЕДО дозволяє швидко отримувати підтвердження про отримання та обробку документів податковими органами, що сприяє оперативному вирішенню питань та мінімізує ризики затримок.
Додаткові пропозиції для удосконалення розрахунків із бюджетом	Впровадження CRM-системи	Використання системи управління взаємовідносинами з клієнтами (CRM) для ефективного управління комунікацією з податковими органами та іншими зацікавленими сторонами.
	Регулярне навчання персоналу	Проведення регулярних тренінгів і семінарів для бухгалтерів та інших працівників з метою підвищення їхньої компетенції у використанні нових технологій та програмних рішень.
	Аутсорсинг бухгалтерських послуг	Розгляд можливості аутсорсингу частини бухгалтерських послуг до спеціалізованих компаній, які мають необхідні ресурси та експертизу для ефективного управління податковими зобов'язаннями.
	Запровадження системи внутрішнього контролю	Впровадження системи внутрішнього контролю для регулярного моніторингу та перевірки правильності обліку податків та платежів, а також для запобігання можливим порушенням.
	Використання аналітичних платформ	Використання сучасних аналітичних платформ (наприклад, Power BI, Tableau) для візуалізації даних та підготовки аналітичних звітів, що допоможе в ухваленні обґрунтованих управлінських рішень.

**Пропозиції з напрямку 2 «Автоматизація процесів в УПСЗН для
удосконалення розрахунків із бюджетом за податками та платежами»**

Пропозиція	Завдання	Примітка
Стандартизація облікових процедур	Розробка внутрішніх стандартів	Розробити та задокументувати всі процедури, пов'язані з обліком податків та платежів, включаючи інструкції для працівників. Чітко визначити відповідальність кожного працівника за виконання певних облікових операцій.
	Впровадження стандартів	Провести навчання для всіх працівників бухгалтерії щодо нових стандартів та процедур. Встановити механізми контролю за дотриманням стандартів, включаючи регулярні перевірки та звітування.
	Періодичний перегляд стандартів	Регулярно переглядати та оновлювати стандарти і процедури відповідно до змін у податковому законодавстві та внутрішніх потреб організації.
Регулярні звірки з податковими органами	Встановлення графіку звірок	Запровадити практику щомісячних звірок з податковими органами для оперативного виявлення та усунення розбіжностей. Проводити більш детальні квартальні та річні звірки для комплексного аналізу податкових зобов'язань та платежів.
	Процедури звірки	Розробити чіткі інструкції щодо підготовки документів для звірки, включаючи перелік необхідних звітів та форм. Після кожної звірки проводити детальний аналіз результатів та документувати виявлені розбіжності та шляхи їх усунення.
	Взаємодія з податковими органами	Організовувати регулярні зустрічі з представниками податкових органів для обговорення результатів звірок та вирішення виникаючих питань. Забезпечити оперативний канал комунікації з податковими органами для швидкого вирішення проблемних ситуацій.
Додаткові пропозиції	Впровадження системи внутрішнього аудиту	Регулярні внутрішні аудити допоможуть виявляти та виправляти помилки в податковому обліку до подачі звітності. Аудити також дозволять оцінити ефективність існуючих облікових процедур та внести необхідні корективи.
	Використання аналітичних інструментів	Впровадження систем аналітики для автоматичного аналізу податкових даних та виявлення аномалій і потенційних помилок. Встановлення ключових показників ефективності (КПІ) для оцінки стану податкового обліку та контролю за його виконанням.
	Аутсорсинг спеціалізованих функцій	У разі необхідності можна розглянути можливість аутсорсингу спеціалізованих функцій податкового обліку до професійних бухгалтерських фірм.
	Підвищення кваліфікації персоналу	Розробка і проведення навчальних програм для бухгалтерів з акцентом на зміни в податковому законодавстві та нові методики обліку. Заохочення працівників до отримання професійних сертифікатів, що підтверджують їхню компетенцію у сфері податкового обліку.

Пропозиції з напрямку 3 «Підвищення кваліфікації персоналу в УПСЗН»

Пропозиція	Завдання	Примітка
Навчання та тренінги	Розробка навчальних програм	Регулярні курси та семінари з актуальних питань податкового обліку та змін у законодавстві. Курси з використання нових програмних продуктів та технологій для автоматизації бухгалтерського обліку.
	Впровадження системи внутрішнього навчання	Запровадження програм менторства, де досвідчені працівники навчатимуть менш досвідчених колег. Використання вебінарів та онлайн-курсів для забезпечення доступу до навчальних матеріалів у зручний час.
	Підготовка до сертифікації	Заохочення працівників до отримання професійних сертифікатів, таких як CAP, CPA, ACCA, що підтверджують їхню компетентність у сфері податкового обліку.
Консультації з податковими консультантами	Регулярні консультації	Організувати щомісячні зустрічі з податковими консультантами для обговорення поточних питань та отримання рекомендацій. Створити гарячу лінію або канал зв'язку для оперативного отримання консультацій з податкових питань.
	Аналіз податкових ризиків	Залучення консультантів для проведення аудитів податкових зобов'язань та виявлення потенційних ризиків. Отримання рекомендацій щодо усунення виявлених недоліків та оптимізації податкових розрахунків.
	Підготовка до перевірок	Отримання консультацій та підготовка до перевірок податковими органами, що допоможе уникнути помилок та штрафів. Залучення консультантів для допомоги у документуванні внутрішніх облікових процедур відповідно до вимог законодавства.
Додаткові пропозиції	Створення навчального центру	Організувати внутрішній навчальний центр у УПСЗН для регулярного проведення тренінгів та семінарів з податкового обліку. Залучення зовнішніх експертів для проведення лекцій та майстер-класів з актуальних тем.
	Інтеграція з професійними асоціаціями	Забезпечити членство працівників у професійних бухгалтерських та податкових асоціаціях для доступу до ресурсів та заходів для підвищення кваліфікації. Сприяти участі працівників у національних та міжнародних конференціях для обміну досвідом та набуття нових знань.
	Оцінка ефективності навчання	Запровадити систему зворотного зв'язку для оцінки ефективності проведених навчань та тренінгів. Регулярно коригувати навчальні програми на основі отриманих відгуків та оцінок.

Пропозиції з напрямку 4 «Оптимізація фінансового планування в УПСЗН»

Пропозиція	Завдання	Примітка
Планування податкових зобов'язань	Створення інтегрованого фінансового плану	Включати податкові зобов'язання в детальні бюджети організації на різні періоди (місячні, квартальні, річні). Регулярний моніторинг виконання фінансового плану з акцентом на своєчасність податкових платежів.
	Впровадження системи прогнозування	Використовувати історичні дані для прогнозування майбутніх податкових зобов'язань. Розробка кількох сценаріїв фінансового планування з урахуванням різних економічних умов та можливих змін у законодавстві.
	Автоматизація процесів планування	Впровадження програмного забезпечення для автоматизації процесів фінансового планування та управління податковими зобов'язаннями. Інтеграція систем планування з бухгалтерськими програмами для забезпечення точності даних та зручності у використанні.
Аналіз податкових витрат	Регулярний податковий аудит	Проведення внутрішнього аудиту податкових витрат для виявлення можливих зон оптимізації. Залучення зовнішніх консультантів для проведення незалежного аудиту та отримання рекомендацій щодо зменшення податкових витрат.
	Використання податкових пільг і знижок	Постійний моніторинг змін у податковому законодавстві для виявлення нових можливостей щодо пільг та знижок. Залучення податкових консультантів для оптимізації використання існуючих податкових пільг та знижок.
	Розробка стратегій податкової оптимізації:	Розробка кількох альтернативних сценаріїв податкового планування та вибір оптимального варіанту. Впровадження змін у бізнес-процесах, що сприяють зменшенню податкового навантаження (наприклад, оптимізація структури активів та пасивів).
Додаткові пропозиції	Створення робочої групи з податкового планування	Створення робочої групи з представників різних підрозділів (фінансовий, юридичний, бухгалтерський) для комплексного підходу до податкового планування. Проведення регулярних засідань робочої групи для обговорення та коригування податкових стратегій.
	Навчання персоналу	Організація курсів з податкового планування для працівників фінансового та бухгалтерського відділів. Проведення внутрішніх семінарів та тренінгів для обміну досвідом та найкращими практиками у сфері податкового планування.
	Залучення ІТ-рішень	Використання систем бізнес-аналітики для аналізу податкових витрат та ефективного управління фінансовими ресурсами. Інтеграція систем податкового планування з ERP-системами для забезпечення комплексного підходу до управління фінансами.

Пропозиції з напрямку 5 «Підвищення прозорості та контролю в УПСЗН»

Пропозиція	Завдання	Примітка
Внутрішній аудит	Регулярність аудиту	Встановлення чіткого графіку проведення внутрішніх аудитів (щоквартально, щорічно) для перевірки податкових розрахунків та обліку. Проведення додаткових аудитів у разі змін у податковому законодавстві або при значних змінах у фінансовій діяльності організації.
	Розширення сфер аудиту	Включення до аудиторських перевірок усіх аспектів податкового обліку, включаючи ПДВ, податок на прибуток, соціальні внески та інші податки. Оцінка ефективності системи внутрішнього контролю та управління ризиками.
	Залучення зовнішніх експертів	Співпраця з незалежними аудиторськими фірмами для проведення аудитів та отримання професійних рекомендацій. Використання досвіду інших організацій для покращення внутрішніх аудиторських практик.
Звітування перед керівництвом	Регулярні звіти	Встановлення обов'язкових щомісячних звітів перед керівництвом щодо стану розрахунків з бюджетом. Підготовка детальних квартальних та річних звітів з аналізом динаміки податкових зобов'язань та платежів.
	Аналіз динаміки податкових зобов'язань	Використання графіків та діаграм для візуалізації динаміки податкових зобов'язань та платежів. Проведення порівняльного аналізу податкових зобов'язань та фактичних платежів за різні періоди.
	Автоматизація звітності	Використання спеціалізованого програмного забезпечення для автоматизації процесів звітування та аналізу податкових даних. Інтеграція систем звітування з існуючими бухгалтерськими програмами для забезпечення точності даних та зручності у використанні.
Додаткові пропозиції	Розробка системи КРІ	Визначення ключових показників ефективності (КРІ) для оцінки роботи підрозділів, відповідальних за податковий облік. Регулярний моніторинг та аналіз досягнення встановлених КРІ.
	Впровадження системи внутрішнього контролю	Створення чітких внутрішніх політик та процедур для управління податковим обліком та контролю за їх дотриманням. Проведення навчань для працівників щодо дотримання встановлених політик та процедур.
	Залучення зовнішніх експертів для оцінки ефективності	Регулярне залучення зовнішніх консультантів для проведення оцінки ефективності системи внутрішнього контролю та звітування. Отримання рекомендацій щодо покращення існуючих практик та впровадження нових підходів.

Пропозиції з напрямку 6 «Взаємодія з податковими органами»

Пропозиція	Завдання	Примітка
Налагодження комунікацій	Створення постійного каналу комунікації	Уточнення контактних даних та встановлення постійного зв'язку з відповідальними співробітниками податкових органів. Проведення періодичних зустрічей або конференцій для обговорення поточних питань та вирішення можливих проблем.
	Автоматизація процесів звітування	Впровадження системи електронного обміну даними для подачі звітності та отримання повідомлень від податкових органів. Створення платформи для онлайн-консультування з питань, що стосуються податкового обліку.
Участь у семінарах та форумах	Планування участі	Включення участі у семінарах та форумах до річного плану подій організації. Визначення відповідальних співробітників для участі у заходах.
	Підготовка до заходів	Визначення тематики семінарів та форумів, які найбільше відповідають потребам організації. Підготовка запитань та сценаріїв для обговорення з представниками податкових органів та іншими учасниками.
	Активна участь у заходах:	Запрошення представників організації для проведення доповідей або презентацій на семінарах та форумах. Участь у панелях обговорення, модерування дискусій та виступи зі сторони експертів.
	Зворотній зв'язок	Проведення зустрічей чи нарад з учасниками заходів для обговорення отриманої інформації та вироблення спільних висновків. Надання зворотного зв'язку організаторам семінарів та форумів щодо якості та корисності заходу.

Пропозиції з напрямку 7 «Використання сучасних технологій в УПСЗН»

Пропозиція	Завдання	Примітка
Big Data та аналітика	Створення централізованої бази даних	Розробка та впровадження системи збору та зберігання податкових даних у єдиній централізованій базі даних. Інтеграція з різними джерелами даних для отримання повного обсягу інформації.
	Впровадження аналітичних інструментів	Використання спеціалізованих програмних засобів для аналізу великих обсягів даних та виявлення закономірностей. Навчання персоналу роботі з аналітичними інструментами для ефективного використання їх можливостей.
Блокчейн	Створення блокчейн-платформи для податкових розрахунків	Розробка блокчейн-платформи, яка забезпечить безпеку та недоторканність податкових даних. Використання «розумних контрактів» для автоматизації процесів податкового обліку та підтвердження податкових транзакцій.
	Впровадження системи публічного реєстру податкових платежів	Створення публічного реєстру податкових платежів на основі технології блокчейн, який буде доступний для перевірки громадськістю. Забезпечення прозорості та відкритості процесів управління податками через публічний доступ до даних.